

Palaiminta tauta, kurios Viešpats
yra Dievas.

Ps. 143, 15

Mūsų pareigos Tėvynei, gyvenant
svetur.

Dėl ko Liuteris atsiskyrė nuo Kata-
likų Bažnyčios?

Moterų sukilimas prieš Kunigą Joną.

Žmonos laiškas netikinčiam vyrui.

Ką reiškia žydų krikštas — apipiaus-
tymas?

Įdomi anketa jaunimui.

Kaip suderinti biznio klausimus su
doros reikalavimais?

Pradedančiai rašyti poetei.

Laiškai LIETUVIAMS

1952 m. Vasario (February) mėn. Vol. 3, No. 2

T U R I N Y S

VASARIO 16-osios PRASMĖ SVETUR — K. Vabalkšnis	25
DANGAUS VITRAŽAI — Sonė Pipiraitė	29
LIUTERIO ATSISKYRIMO PRIEŽASTYS — J. Venckus, S. J.....	50
KUNIGUI JONUI ŠONUS VANOJA! — Kun. Jonas	34
TIK JUO DALINTIS NEGALIU... — Thelma Pearson	38
PASIKALBĖKIM VISAI ATVIRAI..... Juozas Vaišnys, S. J.....	40
PAŠNEKESYS SU POETE — P. Lippert, S. J.....	41
ŽYDŲ KRIKŠTO — APIPIAUSTYMO REIKŠMĖ — J. Venckus, S. J.....	44
DORA IR ŪKINIAI REIKALAVIMAI — P. Daugintis, S. J.....	46

Atsiųsta paminėti

BRONIUS KAZYS BALUTIS, Jo gyvenimas ir darbai. Spaudai paruošė Vyt. Širvydas, išleido J. J. Bachunas, Sodus, Mich., 1951 m., 128 psl., kaina \$1,50.

BUDĖK! Skautų kalendorius 1952 m. Redagavo sktn. V. Pauža, išleido Detroito skautės ir skautai, iliustravo dail. sktn. K. Žilinskas, 96 psl., kaina 50 centų.

Aloyzas Baronas. DEBESYS PLAU-KIA PAŽEMIU. Išleido Anatolijus Kairys, viršelį piešė Albinas Bielskis, 1951 m., 226 psl., kaina \$2,50.

Dėkojame "L. L." Rėmėjams

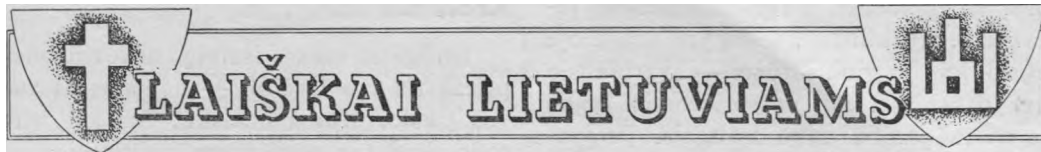
Prenumeratos atnaujinimo proga aukojo: Petras Kurzikauskas, Chicago — 10 dol. Po penkis dolerius: Rev. Ig. Valančiūnas, Philadelphia; Adelė Elvikienė, Anna Mažeika, M. Juodišius, Chicago; Z. Pocius, Roslindale, Mass.

Šie ir visi kiti, kurie aukojo bent po 1 dol., gaus T. V. Gutausko, S. J. knygelę "Kas žiūri ir nemato".

Daug džiaugsmo padarysi savo pažįstamiems Vokietijoje, Australijoje ir kitur, užsakydamas jiems "Laiškus Lietuviams".

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription one dollar. Single copy 10 cents. Entered as second-class matter at the Post Office at Chicago, 111. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras Kleintotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Telefonas: HEMlock 4-1677. Metinės prenumeratos kaina 1 doleris. Atskiras numeris 10 centų.

1952 m. Vasario (February) men. Vol. 3, No. 2

VASARIO 16-osios PRASMĖ SVETUR

Lietuvoje šita šalta ir giliai sniege paskendusią dieną mes švęsdavome pilni džiaugsmo, dvasios, pakilimo, kupini gražių pasiryžimų dirbti Tėvynei. Šiandien, tragedijos gelmėse, džiaugsmo pajusti neįstengiame, o mūsų dvasia, lyg pašautas paukštis, padrikus. Bet kol išlaikysime senuosius pasiryžimus, kur begyventume, būsime žmonės savo vietoj.

Gaila. Pasiryžėliai visur mažėja. Vai, kaip daug jų pačioje jaunystėje, pačiame gražume jau palaidotų nežinomojo kareivio kape... Kiek daug jaunų ir šventų širdžių sudegė troškimuose, kad Tėvyne būtų laisva. Daug idealų ir tremties vargas nualino. Deja, ir šiandien daug jų nyksta ir yra naikinami komunistų kacetuose bei kalėjimuose.

Bet vargas niekuomet nevalgstamas be prasmės ir kraujas paprastai neišliejamas veltui. Jis, kaip žemėje mirštantis grūdas, neša gausių vaisių. Visiems laisvojo pasaulio lietuviams už laisvę mirusiųjų krauju patvirtintas testamentas yra šis: kova už Tėvynę ir Kristaus Karalystę. Du kilniausieji žmogaus idealai — laikinasis ir amžinasis — tampa vienu, tuo pačiu kovos tikslu. Todėl ir vasario 16-tosios, laisvės šventės, prasmė negali būti kita, kaip **kova**. Kova už laikinąją ir amžinąją Tėvynę.

Ne tik iš praeities, bet ir iš dabarties tavo, o Lietuva, sūnūs tesemia stiprybę!

Ar kovojam?

Retas kuris drįs manyti, kad jis pakankamai kovoja. Kas išdrįs pasigirti,

kad jis tiek aukų deda ant laisvės altoriaus, tiek ryžto parodo, kiek žaliųjų miškų partizanas? O vis dėlto ir artimo meilės pareiga ir broliškumas reikalauja pasidalinti kiek galima lygiau kovos sunkumais.

Deja, ne tik jais nesidaliname, bet ne retas iš mūsų visai neremia kovojančių. O reikėtų, kad dėl Lietuvos būtų kovojama visur, kur bent vienas lietuvis gyvena. O dabar, net ir lietuviškose kolonijose tik ten šis tas gero Lietuvai padaroma, kur atsiranda vienas kitas ypatingas pasiryžėlis. Kitiems — nei šilta nei šalta... Lyg sakytų: kas man darbo, jei mano broliai ir seserys kovoje, kaip rudens lapai, krinta? Svarbu, kad tik man būtų gera...

Kokios nekovingumo priežastys?

Paskutiniojo karo metu Amerikos kariuomenėje pasirodydavo liga, kurią gydytojai pavadino "combofatique" — nekovingumas. Ji pasireikšdavo tuo, kad kareivis, nebūdamas nei sužeistas nei ligotas, tapdavo netinkamas karui. Pirma jis daug kovojo, kovojo narsiai. Bet dabar, nors fiziniai stiprus, jis jaučiasi daugiau kovoti negalįs. Jaučiasi pavargęs, išsisėmęs.

Ištyrinėję šią ligą, gydytojai — psichiatrai rado tris jos priežastis. Pirmoji — **nepasitikėjimas kovos draugais**. Gydytojai tai vadina kariuomenės dalinio dvasios (esprit de corps) praradimu. Kad taip neatsitiktų, stengiamasi iš anksto supažindinti kareivius su jų ginklo draugų garbinga praeitimi, su jų svarba

visai kariuomenei. Pavyzdžiu imkim jūrininkus. Jūrininkas, sako, jau pradžioje jaučia, kad jo ginklo rūšis — svarbiausia jėga pasaulyje. Tai yra priežastis, kodėl jis tvirtai pasitiki savo draugais. Jis jaučia, kad būtų negarbinga apvilti juo pasitikinčius. Kadangi jūrininkų istorija garbingiausia, jis jaučiasi negalįs ko nors prileisti, kas tą garbingumą mažintų. Jis žino, kad kiekvienas amerikietis iš jūrininko laukia to, kas išskiria karį, kas pakelia jį į didvyriškumą. Todėl jis stengiasi neapvilti laukiančiųjų.

Antroji priežastis — **blogas vadovavimas**. Pajutę blogą vadovavimą, ypač pralaimėjimus dėl blogos taktikos, kariai gali tapti visai netinkami kovai. Kai trūksta pasitikėjimo vadu, net ir geriausias norus turint, sunku su juo bendradarbiauti, vykdyti jo įsakymus. Todėl pralaimėję vadai dažniausiai yra pakeičiami kitais.

Trečioji svarbiausioji nekovingumo ligos priežastis — **neaiškumas už ką kovojama**. Klausimas „už ką“ be atsakymo sudaro tokią psichologinę nuotaiką, kuri visai pakerta kovingumo dvasią. Būti priverstu sunkiai dirbti, kentėti, net gyvybę aukoti be pakankamos priežasties, yra žiauri prievarta, kurios visomis jėgomis vengiama. Karvedžiai, norėdami kariuomenėje išlaikyti aukštą kovingumo dvasią, į šį punktą kreipia daugiausia dėmesio.

Tėvynės gynimas nuo neteisingo užpuoliko visuomet buvo pakankamas karo motyvas. Gynimosi karai beveik visų tautų istorijoje pasižymėjo dideliu didvyriškumu. Neskaitlinga lietuvių tauta, iš visų pusių apsupta galingų kaimynų, čia yra ryškiausias pavyzdys. Lietuvos lygiuose laukuose supilti gausūs piliakalniai iki amžių pabaigos liudys, kaip didvyriškai lietuvis gynė laisvę. Šiandien partizanams, kovojantiems milžinų kovą, tiesa, piliakalnių niekas nepila, bet istorija apie jų žygius ryškiau bylos negu supilti bevardžiai paminklai.

Kodėl mes nekovingi?

Daugelio mūsų, išeivių, nekovingumo priežastis yra trečioji — nematymas kovos tikslo. Mums neaišku, „už ką“. Atrodo, kad tas pats tautų naikintojas — šėtonas, kuris užsislėpęs už Stalino pečių Kremliuje, lietuvių išeivį gundo dvejopa pagunda ir deda visas pastangas, kad krikščioniškoji, taigi, Dievo tauta, būtų kuo greičiau nuo žemės nušluota.

Pirmoji pagunda — neviltis ir nusiminimas. Sako išeivis: „Šių nelaimių Lietuva nepergyvens, ji neišliks gyva. Tad leiskime vaikams nutautėti, tegul jie nesimoko lietuviškai, teneįpranta į lietuvišką spaudą. Kuo greičiau, tuo geriau. Jei žinočiau, kad galėsiu grįžti — parodyčiau, ką galiu! Dabar, kam tas kovos vargas?..“ Šios pagundos auka jau tapo ir ne vienas tremtinys. Žmogus pergyvena nelaimę, bet ją sumažinti nesi-stengia.

Antroji pagunda — savanaudiškumas, savimyla. Lietuvis, kurio širdis jau tapo nejautri ne tik tėvų žemės vargui, bet ir artimo nelaimiui ir Dievo balsui, šia pagunda lengvai sugundomas. Jaunąją kartą jis moko: „Vaikeli, kraują daug vargo. Užmiršk kuo buvo tavo tėvai ir kuo tu pats esi. Pasidaryk šio krašto žmogumi — būsi laimingesnis. Kvailas, kas dirba, nieko neuždirbdamas“.

Savo mintimis ima panėšėti ir naujasis ateivis: „Lietuva beveik visą laiką gyvena kovos tragedija. Kitos tautos laimingesnės. Kodėl ir aš su jomis negaliu būti laimingesnis?“ Ir pasistengia žmogus nutraukti ryšius su visu tuo, kas lietuviška, kas sava. Ir leidžia nekliudamas nutautėjimo srovei nešti visą šeimą. „Bus ar nebus galima“, — nusprendžia, — „vis tiek negrįšiu“.

Prie šios savanaudžių kategorijos dar reikia priskirti ir tuos, kurie nieko negalvoja, o tik girtuokliauja ir paleistuvauja. Tai žmonės, gyveną vien savo kūnui. Visi pastebim, kad nemaža lietuvių ir šiems priklauso.

Ar tikrai nėra už ką kovoti?

Nekovingumas tų, kurie norėtų kovoti, bet nesiryžta, nes nesitiki laimėti, yra „esprit de corps” praradimas: jie nepasitiki savo tautiečių laimėjimu. Ar turi tam pagrindo? Kas pažįsta Lietuvos istoriją, žino, kad lietuviai jau ne vieną kartą buvo palaidoti ne tik svetimųjų, bet ir savųjų. Narbutas, baigęs rašyti garbingąją Lietuvos istoriją, skausmo ženklau sulaužo plunksną: baigta su Lietuva! Daugiau nebebus ko rašyti... O žiūrėk, po to, nors dar tiek naujų nelaimių išgyvenusi, ji vis dėlto laisvę išsikojo.

Sakoma, kad dabartinė nelaimė neturi sau lygios. Kažin? Juk buvo laikų, kada ne tik lenkėjimas, vokiečiųėjimas, rusėjimas ir karai ją naikino, bet ir marai prisidėjo. O tauta nežuvo. Dėl nutautėjimo praradusi šviesuolius, persekiojama dėl religijos, gimtosios kalbos ir rašto, ji įstengia sukurti savitą kultūrą. Jos literatūra gėrisi svetimieji ir dainas verčia į savąsias kalbas. Jos meną didžiai vertina kultūringosios tautos. Lietuva gaivi. Lietuva užgrūdinta. Aušra rausta, tuoj saulė vėl švies. O ją per anksti palaidojusius ji vėl stebins savo gaivumu.

Tie, kurie kovoja Lietuvoj, verti pasitikėjimo — neturim ko nusiminti. Nepalūžus per tiek amžių, ii nepaluš ir dabar. Šiandien daugiau vilties negu kitados. Su ja kovoja jau visas demokratiškasis pasaulis. Netikėti Lietuvos pergale, reiškia netikėti visų laisvųjų tautų laimėjimu. Nusikratykim nekovingumu!

Kad savanaudiški nusistatymai yra blogi, nereikia nė aiškinti. Tik skaudu, kad jų tenka patirti ir iš tokių krikščionių, kurie save laiko gerais.

Tegul galvoja žmonės, kaip nori, kad tik nuoširdžiai. Tikras, neabejotinas nuoširdumas gali žmogui padėti, ir klaidos keliu jis gali nueiti į Dangų. „Brostvininkas” (bažnytinės brolijos narys) te galvoja, kad jį „brostvos” išganys; kunigas, kad kunigystė; vienuolis, kad vie-

nuolystė. Šių visų dalykų nepeikiu, nes ir pats jiems priklausau. Bet aš žinau, kad šie dalykai manęs nenuves į Danguos Karalystę be pasižymėjimo artimo meilėje. Juk tai didžiausias Viešpaties įsakymas! O kur meilė to, kuris ranka numoja į savo brolio žūtibūtinę kovą? Tai yra ne tik nekrikščioniška, bet ir nežmoniška.

Lietuvių tautos kova yra kartu ir Dievo kova. Lietuva yra integralinė Kristaus įsteigtosios Bažnyčios dalis, todėl ji — gyvasis Kristaus mistinis kūnas. Vadinasi, mūsų priešas yra ir Dievo priešas. Su tautos laisve žuvo Lietuvoje ir Bažnyčios laisvė. Žuvus tautai, žus joje ir Bažnyčia. Laimėjus tautai, laimės joje ir Bažnyčia, o drauge ir Dievas.

Kiekvieno krikščionio pareiga — savoje kiek galima ryškiau atgaminti gyvojo Kristaus paveikslą. Kristaus, kuris taip giliai pergyvena kiekvieno žmogaus vargą, didžiai užjaučia jį nelaimėje, O kas krikščionyje gali panėšėti į gailėstinąjį Kristų, jeigu jis jau nebeišgirsta net savo motinos kruvinų ašarų, savo brolio, savo sesers pagalbos šauksmo pražūtis pavojuose? Jų šauksmas — Tėvynės šauksmas. Reikėtų kiekvienam nutautėjančiam lietuviui gėdintis, jei jau ne žmonių, tai bent Dievo.

Bažnyčia, dieviškojo Apreiškimo saugotoja, patrijotizmą (tėvynės meilę, o ne nacionalizmą, kuris reiškiasi kitų tautų neapykanta) laiko krikščioniškąja dorybe. Prancūzijos mergaitę Joaną Arkietę, kuri net kardų gynė Tėvynę, paskelbė šventąja. Dievas ją laimino, nes ji mylėjo savo Tėvynę, ją gynė visomis jėgomis, už ją mirė.

Kiekvienas Dievo nustatytos tvarkos ardydas ir prieš Jo valią (kad ir nesąmoningas) elgesys visuomet daro žmogui žalą. Todėl, kas išsižada savo Tėvynės, neapsieina be nuostolio. Juk Dievas liepia Tėvynę mylėti tuo pačiu įsakymu, kaip ir tėvus (toks yra Bažnyčios mokslas).

Koks nuostolis ją užmirštantiems ?

Lietuviai, dezertyravę iš kovos už savo tautos ir jos Bažnyčios teises ir atplėsdami jaunąją kartą nuo tautos kamieno, ją labai nuskriaudžia. Jie klysta manydami, kad būti skriaudžiamosios tautos sąmoningu nariu, reiškia pačiam būti nelaimingu. Jų laimės supratimas nekrikščioniškas, klaidingas, materialistinis ir bedieviškas. Jie mano, kad laimė galima rasti sočiame, be trūkumų gyvenime. Vadinas, viltis deda aukse ir kūne. Užmiršdami dvasią, jie užkerta kelią į jaunus širdis tikriems idealams, bet kuriems dvasios polėkiams. O jaunimas be idealų ne tik pats yra nelaimingas, bet našta ir šeimai, ir visuomenei, ir tautai, ir valstybei. Kas atitraukia lietuviškąjį jaunimą nuo to kelio, kuriuo eina kovojanti Lietuva už savo tautos ir Bažnyčios laisvę, atseit laikinąją ir amžinąją žmogaus laimę, labai rizikuoja, kad toks jaunimas ims laimės ieškoti, vaikščiodamas keliais, kurie veda nuo karčiamos iki bordelio ir atgal. Iš tokių ne vienas dar prailgins tą kelią... iki beprotnamio. Ačiū, tėveliai ir mokytojai, už laimę!..

Koks būtų pedagoginis laimėjimas, kurių krikščioniškujų idealų jaunoje širdyje išugdymas, jei jaunimas būtų išmokytas mylėti ne dolerį, ne žemiškus patogumus, o didvyriškai kovojančią ir už žmoniškumo idealus besiaukojančią savo Tėvynę! Argi ir Kristus nekovojo už tuos pačius idealus?

Visi didžiosios mūsų pedagogės Marijos Pečkauskaitės raštai yra persunkti žmoniškumo bei vargstančiųjų meilės dvasia. Pati kilusi iš sulenkėjusios bajorų šeimos, atsisako geresnio gyvenimo ir tampa lietuvaite, kad pagelbėtų skriaudžiamai ir niekinamai nekaltai tautai. Ji nėjo, nors būtų galėjęs, su nutautintais ir patogumų mylėtojais, bet stojo prieš juos į kovą. Kovojo net ir su pačiais artimiausiais ir garbingiausiais žmonėmis: su dvarininkais ir su nutautėjusiais kunigais. Dėl to ją gerbiame,

dėl to laikome ją šventa ir tikimės, kad ji kada nors bus ir oficialiai paskelbta šventa.

Niekas tenedrišta pagonimis pravardžiuoti tų lietuvių, kurie myli savo Tėvynę ir tos meilės niekur nesigėdi. Ir Kristus mylėjo savo Tėvynę ir dėl jai grėsiančių nelaimių verkė: Dar daugiau ji meilės verta dabar, kai kovoja ir kenčia ne tik už laikinuosius, bet ir už amžinuosius idealus. Tik mylėdami tikra meile, būsime jai naudingi. Meilė visuomet išradinga: ras priemonių jai pagelbėti visur, kur tik bus mylinti širdis.

Mūsų tiesioginė kova svetur

Mūsų, svetur gyvenančių, kova skiriasi nuo pasilikusiųjų Tėvynėje. Bet ji ne mažiau svarbi. Ji ta pati: už tautos egzistenciją. Todėl pirmoj vietoj ji turi būti už lietuviškumo išlaikymą: už gimtąją kalbą, už lietuviškus papročius. Kituose kraštuose ateiviai kartais turi daug vargo su nacistiniai nusiteikusiomis valdžiomis. Amerikoj daugiausia sunkenybių kyla iš pačių lietuviškų bendruomenių, kartais iš pačios jų širdies: iš šeimos ir mokyklos. Čia mes pergyvenam panašų laikotarpį į tą, kai lenkėjimas čiuulpė pačius geriausius mūsų tautos syvus : smegenis ir širdis. Neleiskime pasikartoti šiai gėdai. Gana būti kitų tautų traša! Gana, skriaudžiant savuosius, tenkinti kitus! Lietuviais gimėme, lietuviais ir pasilikime. Nedarykim Dievui, kuris mus lietuviais sutvėrė, gėdos. Lietuviu būti yra garbė, kaip yra garbė kovoti už tiesą.

Nuo mūsų lietuviškumo svetur, ypač Jungtinėse Amerikos Valstybėse, didele dalimi priklausys Lietuvos ateitis. Jei po pirmojo didžiojo karo nesusilaukėme Gudijos ir Ukrainos likimo, tai turime būti dėkingi ne tik savanoriams, bet taip pat ir senųjų Amerikos lietuvių patrijotizmui. Netolimoj ateity svetur gyvenančių lietuvių paramos ji dar daugiau bus reikalinga. Jai padėti reikės ne tik pinigais, bet ir žmonėmis, nes jos ne tik

materialinis, bet ir dvasinis gyvenimas bus palaužtas.

Taigi, norint būti tikru lietuviu, reikia kovoti. Kovokim, kaip mokame, kaip galime. Neapsipraskime su nutautėjimo blogybėmis ir nemanykime, kad kitaip jau negalima. Kalbėkime, rašykime, prašykime, protestuokime, kaip ir kur tiksliau. Tik netylėkime. Tik kovingoje aplinkoje išaugęs jaunimas liks lietuviškas, kovingas, idealus.

Nesiduokime svetimųjų mulkinami. Mes turime valstybinius autoritetus laikinoje valdžioje, mes turime bažnytinius

autoritetus savuosiuose vyskupuose. Visi jie kovoja už Lietuvą. Imkime pavyzdį iš jų. Ypač kreipkime dėmesį į šeimos ir mokyklos lietuviškumą. Remkime mūsų kultūrininkus ir politikus. Tik bendromis jėgomis atlaikysime frontą. Tieskamba visur iševivioj, kaip ir Lietuvoj, Laisvės Varpas (kuris yra drauge ir senųjų Amerikos lietuvių testamentas) ne žodžiais, bet darbais:

**“Tu skambink per amžius
vaikams Lietuvos:**

Tas laisvės nevertas, kas negina jos”.

K. V a b a l k š n i s

S o n ė P i p i r a i t ė

D A N G A U S V I T R A Ž A I

Šventovės langai — šimtaspalviai vitražai;
Jie smaragdo viltim pilką dulkę nudažo
Ir safyro skreiste nykų skliautą nukloja,
Kur topazo žaibai tartum kregždės lakioja.

Kai žengi tu vidun — toks nuskurdęs ir pilkas,
Liūdesys iš paskos — lyg šešėlis toks ilgas,
Virš galvos lyg šiurpus debesis tave lydi
Peleniniai drugiai: kerštas, melas, pavydas ...

Bet ateisi artyn — ir tamsybė skaistėja:
Ametistų akim pažiūrėjo šventieji —
Ir pražydę krauju gailėstingi vitražai
Tau rubino liepsna pilką sielą nudažo;

Ir grusus debesis skliauto mėly sutirpsta,
O šešėlis klaikus — džiaugsmo angelu virsta!
O dangau! Kaip mane, tokį pilką ir mažą,
Išdabino šviesom stebuklingi vitražai!

1951. XII. 8.

LIUTERIO ATSISKYRIMO PRIEŽASTYS

Trumpos biografinės žinios

Liuteris priklauso prie tų istoriškų asmenybių, kurių gyvenimas yra nepaprastai smulkmeniškai studijuojamas. Visiems yra įdomu sužinoti:

1. Kokiam savo gyvenimo laikotarpy jis persilaužė, t. y. sąmoningai pasiryžo nutraukti ryšius su Kat. Bažnyčia; 2. ar ta atsiskyrimo eiga vyko pamažu ar staiga; 3. kokios priežastys, ar išorinės ar vidurinės, jį paskatino daryti tokį nepaprastą žingsnį — sulaužyti iškilmingai Dievui duotus įžadus, apleisti vienuolyną, mesti kunigystę, įeiti į konfliktą su vyriausiąja Bažnyčios valdžia ir sukurti naują, visiškai nepriklausomą krikščionybės šaką.

Liuteris gimė 1483 m. lapkričio 10 d. Eislebene, Saksonijoje. Vaikutį krikštijo ateinančią dieną. Kadangi tai buvo šv. Martyno diena, todėl ir vaikutis gavo šio šventojų vardą. Jo tėvas vadinosi Luder, vėliau šią savo pavardę Martynas pakeitė į Luther.

Savo jaunystėje Liuteris buvo smarkiai baudžiamas. Jis pats vėliau skundėsi, kad motina jį kartais mušusi iki kraują, ir tai už menkniekius, pav., kad jis paimdavęs be jos leidimo riešutų. Kartą mokykloje tą patį priešpjetį jis gavęs net penkioliką kartų mušti. Jis nepasako, dėl ko jį mokytojas tiek kartų plakė. Kiti mano, kad jį mušdavę už nepaprastą užsispyrimą ir atkaklumą.

Tėvai gyveno neturtingai, todėl Martynui nebuvo lengva eiti mokslus. Kartais vargas taip prispausdavęs, kad reikėdavę, giedant ar dainuojant, nuo durų prie durų elgetauti. Kai kas sako, kad tai nebuvo nieko ypatinga, nes ir kiti neturtingi moksleiviai tada taip darydavę.

Iš pradžių Liuteris negalvojo tapti vienuoliu. Tik du gyvenimo įvykiai jį pastūmė daryti šį žingsnį. Kartą jo arti-

mas draugas žuvo muštynėse ar dvikovoje. Tas įvykis jį nepaprastai paveikęs ir įkvėpęs pasiryžimą palikti pasaulį, pasišvenčiant vienuoliškam gyvenimui. Prisiėdė dar ir kitas atsitikimas. Kartą jis ėjęs iš mokyklos namo. Pakilusi audra, griaustinis su žaibais taip smarkiai ir taip arti pradėjęs trenkti, kad jis nepaprastai išsigandęs. To išgaščio įtakoje padaręs šv. Onai įžadą stoti į vienuolyną, jei laimingai grįš namo. Grįžo laimingai, todėl, vykdydamas savo įžadą, įstojo į augustinijonų vienuolyną Erfurte.

Įdomu, kad tėvas labai priešinosi šiam sūnaus žingsniui ir nuo savo priešingos minties niekad neatslūgo. Vėliau jis perėjo į sūnaus įsteigtą protestantizmą.

Liuteris įstojo į vienuolyną 1501 metais. Iš jo gyvenimo naujokyne tik tiek težinome, kad daug kentėjęs dėl savo didelio skrupulingumo, kurs jaunam vienuoliui suteikė daug sielos kančių. Mokytojai ir viršininkai dėjo visas pastangas, norėdami išgydyti Liuterį iš tos dvasinės kankynės, bet pastangos buvo be vaisių.

Baigęs naujokyną, Liuteris pradėjo kunigiškas studijas. Kadangi jaunuolis mokslui buvo labai gabus, viršininkai jam leido studijuoti pačius aukščiausius mokslus iki daktaro laipsnio. Kunigu buvo išventintas 1507 m., o 1512 m. gavo Šv. Rašto daktaro laipsnį. Bet jis nestudijavo nei šv. Tomo Akviniečio nei kitų žymių skolastikų veikalų, todėl supranta, dėl ko jis vėliau taip neapkentė skolastikos. Jis jos nebuvo pažinęs nei pamilęs.

Augustinijonų vienuolija tuo metu pergyveno didelę krizę — suskilo į dvi dali. Vienos dalies nariai vadinosi observantai, jie norėjo pasilikti prie senos tvarkos su savo namų autonomija. Kiti, vadinami konventualai, norėjo jungtis į

provincijas. Ginčas daėjo iki Romos. Erfurto observantai, pažindami Liuterio dialektiškus gabumus, pasiuntė jį į Romą. Liuteris labai apsidžiaugė, galėsiąs pamatyti Romą. Pasižadėjo atlikti viso gyvenimo išpažintį, aplankyti visas šventąsias vietas ir išgyti tiek atlaidų, kiek tik galima. Iš tų visų gražių pasiryžimų nieko neišėjo, nes, matyt, gavo tokius vadovus, kurie nemėgo šventų dalykų.

Popiežium tada buvo Julius II. Protestantai mėgsta rašyti, kad Liuteris pamatęs Romoje tiek papiktinančių dalykų, kad jo tikėjimas gerokai susvyravęs, ir čia prasidėjusi jo neapykanta prieš popiežius. Tikrumoje taip nebuvo. Liuteris viešėjo Romoje 1510 metais, o 1516 m. savo pamoksluose jis dar kalbėjo apie primatą visai teisingai. Viename savo pamoksle (*Sermo in Vincula St. Petri*) jis sako: "Jeigu Kristus visos valdžios nebūtų pavedęs vienam žmogui, Bažnyčia būtų netobula, joje nebūtų tvarkos, nes kiekvienas galėtų sakyti, kad Šv. Dvasia jį veda. Ši ir buvo visų erezijų priežastis, nes eretikai patys sau nustatydavo principus. Tokiu būdu kilo tiek bažnyčių, kiek buvo galvų. Kad visi pasiliktų vienybėje, Kristus nori, kad Jo valdžia būtų to rankose, kuriam Jis tą valdžią paveda. Be to, Jis tą valdžią padarė tokią stiprią, kad ir pats pragaras yra bejėgis prieš ją... Pragarą vartai visados kovos prieš ją, bet niekad nenugalės..."

Įdomu, kad Liuteris, grįžęs iš Romos, palieka observantus, kurių reikalus ginti buvo padaręs tokią didelę kelionę į Amžinąjį Miestą, ir pereina į konventualų pusę, kur buvo viršininku jo geras draugas Staupitz. Jis leido Liuteriui tęsti aukštuosius mokslus ir paskui pasilikti universitete profesorium. Observantai, nustodami Liuterio, neteko ne tik gero draugo, bet jį tuoj pamatė, kaip didžiausią savo priešą, paskaitų ir pamokslų metu juos pravardžiuojantį bei vadinantį farizejais. Jam nepatiko jų ilgos mal-

dos, nei meditacijos, nei atgailos. Iš to jau matome, kad Liuteris nebuvo labai prisirišęs prie asketinio gyvenimo.

Tapęs provincijolu, Liuteris turėjo pareigą lankyti atskirus namus. Tiesa, jis tai darydavęs, bet kartais namų vizitą atlikdavęs per dvi valandas, taigi, į tai žiūrėjo pro pirštus. Būdamas viršininku, apsikrovė įvairiais kitais darbais: paskaitomis universitete, pamokslais, plačia korespondencija. Savo draugui jis rašė, kad nebeturįs laiko nei Mišių laikyti nei brevijoriaus (kunigo maldu) atkalbėti. Kartais jį sažinė taip pradėdavusi graužti dėl brevijoriaus apleidimo, kad atsikėlęs anksti, atkalbėdavo brevijorių už visą praleistą savaitę. Liuteris kartas nuo karto nusiskųsdavo, kad jį labai vargindavę kūno pagundos. Jis vėliau, atsiskyres nuo Bažnyčios, mokė, kad kūno pageidimai perviršija žmogaus jėgas ir tik didelis Dievo gailestingumas nelaiko šių žmogaus prasižengimų nuodėmėmis.

Liuterio laikų popiežiai

Vienas charakteringiausių Liuterio bruožų buvo nepaprastai didelė neapykanta prieš popiežius. Ši žymė pasiliko būdinga visam protestantizmui. Pažiūrėkime, kokie buvo tie popiežiai, kurie valdė Bažnyčią Liuterio laikais.

1. Aleksandras VI (popiežium buvo 1492 - 1503 m.). Jis buvo ispanas vardu Rodrigo Borja. Kai Bažnyčios priešai kalba apie blogus popiežius, tai, be abejo, pirmoj eilėj visuomet paminės Aleksandrą VI. Šiam popiežiui valdant Bažnyčią, Liuteris dar tebebuvo jaunas studentas, paskui naujokas, todėl nemanytume, kad jis labai rūpinosi popiežiaus privačiu gyvenimu, kurs, reikia pripažinti, pavyzdingas nebuvo.

2. Pijus III buvo išrinktas popiežium 1503 m. rugsėjo mėn. 22 d. ir, papopiežiavęs tik 26 dienas, mirė. Žinoma, tokiu trumpu laiku jis negalėjo daug nei gero nei blogo padaryti.

3. Julius II (1503 - 1513) didžiausias ir žymiausias renesanso popiežius, didelis meno mėgėjas bei rėmėjas. Prie jo didysis Michelangelo pabaigė tapyti Sikstinos koplyčią (1512). Rafaelis ir Bramante taip pat talkininkavo šiam popiežiui. Julius II 1506 m. balandžio 18 d. pašventino šv. Petro bazilikos kertinį akmenį. Liuteris, šitam popiežiui valdant Bažnyčią, buvo Romoje. Jau minėjome, kad jis grįžo iš Romos dar nepraradęs savo tikėjimo.

4. Leonas X (1513-1521) de Medici šeimos narys. Kardinolu buvo paskirtas, būdamas dar tik 13 metų berniukas. Kai buvo išrinktas popiežium, dar nebuvo nė kunigas, bet tik dijakonas. Išrinktas popiežium, gavo visus reikalingus šventimus. Jis buvo labai didelis meno ir grožio mėgėjas. Tai buvo tipiškasis renesanso popiežius: mėgo tapybą, muziką, teatrą. Buvo nepaprastai minkštos širdies, tiesiog karališkai dalino malones, privilegijas ir pinigus visiems, kas tik prašė. Norėdamas surinkti pinigų šv. Petro bazilikos statybai, paskelbė garsiuosius atlaisvintus (apie tai bus plačiau kitame straipsnyje), dėl kurių Liuteris taip susijaudino, kad prikaldė Witenberge prie bažnyčios durų savo 95 tezes. Tai buvo 1517 m. spalio mėn. 31 dieną. Leonui X ir jo patarėjams neatrodė, kad tas "monaco tedesco" (vokietis vienuolis) galėtų būti toks pavojingas, koks jis neužilgo tapo. Pagaliau Roma ir nenorėjo vietiniam vyskupui užbėgti už akių ir tiesioginiai kištis į tuos dalykus, kuriuos turėjo sutvarkyti vietinis vyskupas ir augustinijonų vienuolijos viršininkai. Jų pareiga buvo sudrausti nepaklusnų vienuolį. Bet tie žmonės, kurie turėjo sutvarkyti keblią padėtį, nesugebėjo ar gal nenorėjo daryti energingesnių žygių. Kai Roma pamatė, kad reikia jai pačiai įsikišti, Liuteris jau buvo per toli nuėjęs ir jo mokslas jau per giliai buvo išsiskinęs.

5. Adrijonas VI (1522 - 1523) buvo olandas, gimęs Utrechte. Nors buvo la-

bai geras kunigas, bet kadangi nebuvo nei aukštos kilmės nei italas, negalėjo įsigyti autoriteto, prieš kurį būtų visi lenkęsi. Jis pateko į popiežius, įsikišus imperatoriui Karoliui V, kuriam, kaip geram katalikui, buvo nusibodę renesanso popiežiai italai. Adrijonas nė dviejų pilnų metų nepopiežiavo, todėl negalima buvo nė laukti, kad jis būtų galėjęs sulaukyti prasidėjusią Reformaciją ir kad būtų spėjęs pats praveisti reikiamas geras reformas Romoje ir visoje Bažnyčioje.

6. Klemensas VII (1523 - 1534), de Medici šeimos. Jam popiežiaujant, buvo daug svarbių įvykių Bažnyčioje ir įvairiose valstybėse. Daug pykčio ir barnių buvo Vokietijoje tarp protestantų ir katalikų. Henrikas VIII su visa Anglija atsiskyrė nuo Bažnyčios (1534). Kadangi tada ėjo karai tarp Ispanijos ir Prancūzijos, į kuriuos ir Italija buvo įvelta, ir kadangi turkai jau buvo prie Vienos Austrijoje, tai popiežius negalėjo daug ko padaryti ir parodyti stiprios rankos, sulaukydamas, kad katalikai nepasiduotų Liuterio įtakai. 1527 metais svetimos kariuomenės apiplėšė Romą, ją išniekino, pažemino. Liuteriui to ir tereikėjo.

7. Paulius III (1534 - 1549), iš Farnese šeimos. Tai buvo paskutinis Liuterio laikų popiežius. Liuteris mirė 1549 m. Paulius III yra tikrai didelis popiežius, prie kurio prasidėjo jau tikra Bažnyčios reforma. Jis sušaukė Tridento susirinkimą, kuris tiek daug gero padarė Bažnyčiai. Leido įsikurti daugeliui vienuoliškų ordinų bei kongregacijų, tarp kurių ir Jėzuitų ordinas (1540), kurs tiek daug prisidėjo prie Bažnyčios dvajos stiprinimo. Nors Liuteris visą laiką apeliavo į Visuotinį Bažnyčios susirinkimą, bet kai į Tridento susirinkimą buvo pakviestas, atsisakė dalyvauti.

Renesanso popiežiai, be abejo, daug yra nusipelnę kultūrai, menui, Romos pagražinimui, architektūrai ir mokslui. Jų privačiam gyvenime buvo nemalonių dėmių, bet teologiškai ir dogmatiškai

žiūrint, jie Kristaus tikėjimo grynumą išlaikė ir jokių erezijų nepaskelbė. Mokydami žmones Bažnyčios vardu, jie klaidų nepadarė.

Psichologinės priežastys

Trumpai peržvelgsime psichologines priežastis, pastūmusias Liuterį atsiskirti nuo Bažnyčios. Pats Liuteris sako, kad jo jaunystė tėvų namuose ir mokykloje nebuvo jauki, šviesi ir maloni. Jaunas berniukas buvo per daug užuistas, prislėgtas, paniuręs. Jame išsivystė nepasitenkinimo ir pasipriešinimo jausmai. Jis greitai susierzindavo, pamatęs bet kokią neteisybę ar išnaudojimą. Vienuolyne būdamas, daug kentėjo nuo skrupulų. Skrupulai yra neurozės rūšis. Skrupulingas žmogus visose smulkmenose mato kaltę, nuodėmę. Dvasioje nėra džiaugsmo, nėra optimizmo. Skrupulingi žmonės greitai pereina į kitą kraštutinumą, pasidaro laksistai, ramia sąžine atlieka tai, ką normalus žmogus jau laikytų nusikaltimu, nuodėme.

Atrodo, kad taip buvo ir su Liuteriu. Pradžioje jis kenčia, kamuojasi dėl smulkmenų, dėl menkiausios vienuolyno regulos, bet paskui jis apleidžia labai svarbias regulas, dvasiškus lavinimus, brevijorių, sulaužo celibatą, veddamas Kotryną von Bora (1525), kuri taip pat sulaužo savo vienuoliškus įžadus.

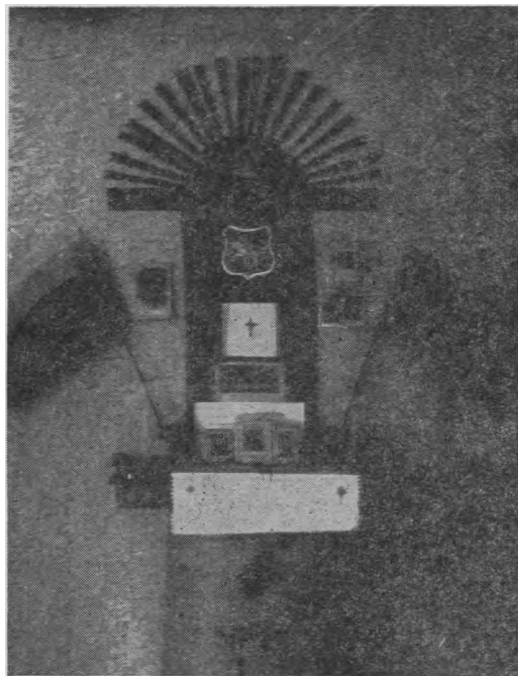
Su Liuterio dvasios kryptimi yra susijęs jo pažiūra, kaip žmogus tampa teisu Dievo akyse. Pagal katalikų tikėjimą žmogus, jeigu naudosis malda ir sakramentais, gali išvengti nuodėmės. Jeigu jau nusidėjo, gali atlikti reikiamus atgailos veiksmus, kuriems atlikti Dievas visuomet duoda savo malonę, ir vėl jis tampa Dievo akyse teisu. Teologai šį kelią vadina **išteisinimo** (iustificatio) procesu. Liuteriui žmogus yra perdėm nuodėmingas, jis nuodėmėse yra paskendęs ir savo paties darbais bei pastangomis iš tų nuodėmių negali nei atsikelti nei naujų išvengti. Vienintelis žmogui galimas dalykas yra **tikėti** į Jėzų Kristų, kuris tikinčiojo žmogaus nuodėmių iš

savo didelio gailestingumo nelaiko nuodėmėmis.

Iš šito Liuterio samprotavimo išsivystė ir kitos jo pažiūros į tikėjimo tiesas. Kadangi vien tikėjimas į Kristų padaro žmogų jau be nuodėmės, tai sakramentai ir Bažnyčia, kaip tarpininkė tarp Dievo ir žmogaus, pasidaro jau neberekalingi. Bet Liuteris, nežiūrint savo ypatingos išteisinimo teorijos, vis tiek iš pradžių nemanė nutraukti ryšių su teise-ta bažnytine valdžia. Tik kai prasidėjo ginčas dėl atlaidų, tada jis aiškiai išėjo prieš Romos popiežių ir norėjo, kad vokiečių vyskupai remtų jo reformą ir pasiliktų savo vietose, kaip buvę. Vyskupams Liuteris žadėjo bažnyčių bei vienuolynų turtus ir leido vesti žmonas, kad tuo būdu labiau priviliotų prie savęs ir atitrauktų nuo Romos popiežiaus.

Apie atlaidų klausimą, kurs davė progos Liuteriui galutinai nutraukti su Bažnyčia santykius, pakalbėsime kitą kartą.

J. Venckus, S. J.

Partizanų įrengtas altorėlis Lietuvos miškuose.

KUNIGUI JONUI ŠONUS VANOJA!

Gerbiamas Kunige,

Gavusi paskaityti porą "Laiškų Lietuviams" numerių, labai jais susidomėjau. Norėčiau juos visuomet skaityti. Skyriuje, vardu "Prie šeimos židinio", skaičiau apie ten nagrinėjamą Chrizo problemą. Susidariau vaizdą, kad gerb. kun. Jonas be jokių abejonių guldote galvą už Chrizą ir bendrai už vyrus. Gal būt, vyrai ir yra kuo pranašesni už moteris, bet tik jau ne šiuo atveju, kai kalba eina apie šeimą, apie pasiaukojimą. Sakote, Jus labai nemaloniai palietė kai kurios Jums rašiusių moterų (Aldonos, Žemaitės) mintys. Kodėl? Jose daug neginčytinos tiesos. Žinoma, nė viena moteris nepažįsta viso pasaulio vyrų, bet to nė nereikia, nes nuomonę sudaro ne išimtys, bet dauguma. Kad šeimose, pradedant nuo kasdieninių smulkmenų ir einant ligi didelių dalykų, daugiausia aukojasi moteris, tai taip neginčytinai aišku, kad tik stebėtis tenka, jog gerb. Kunigas to nenorite pripažinti.

Tegul jau tas Chrizas ir būtų ta palaiminta išimtis, Kunigas geriau jį pažįstate, bet juk suprantama, kad skyrelį "Prie šeimos židinio" skaito ir paprasti vyrai, o jų daug daugiau negu šventųjų...

Gaila. Jūsų pamokymuose ir patarimuose taip ryškiai pabrėžiama ir iškeliama tos pilnos meilės, kaip Jūs vadinate, "pareiga", kažin, ar taip jau ir priimtina šeimoms ir būtina. Aš abejoju. Ir štai dėl ko. Norėčiau būti suprasta. Manau, kad šeimoje yra daug svarbesnių ir kilnesnių pareigų ir jos, toli gražu, ne taip maloniai ir uoliai pildomos, kaip Jūsų iškeltoji. Šiai "pareigai" paskatinimų ir priminimų duoti visai netektų. Vyras,

kuris jau ir be paskatinimo šią "pareigą" labai uoliai atlieka — ir dažnai tik šią, kitų jis ne labai nori pripažinti — paskaitęs kunigo autoritetingus žodžius, visai sugyvuolės ir dar daugiau kankins žmoną savo nepasotinama aistra.

Sakote, kad "vienas pagrindinių moterystės uždavinių kaip tik ir yra legaliu keliu nuraminti aistras". Nustebau. Lig šiol maniau, kad moterystės pagrindinis tikslas yra vaikai. Vyro ir žmonos santykiavimas be to tikslo yra nuodėmingas. Esu katalikė, praktikuoju, taigi, tik taip ir suprantu. Kitaip man niekas niekad ir neaiškino.

Čia Jūs man priminsite kalbamą Chrizą ir sakysite, kad jis tos pilnos meilės ir norėjo su tuo kilniu tikslu. Gal būt. Bet esu tikra, kad ir Chrizui, jeigu jo žmona būtų bent penkerius metus iš eilės gimdžiusi, ta pilna meilė ne tokia aktuali pasidarytų. Bet aistrą patenkinti jis vis tiek norėtų, jau kad ir nepilnai. Aš neteisiniu šeimų, apsiribojusių vienu ar dviem vaikais, bet negalima smerkti tų, kurie, jausdami didelį atsakingumą ir pareigas tam paleistam prieaugliui, pajėgia pažabot savo aistras. Vyrai tam atsakomungumui paprastai labai nejautrūs. Viena gal dėl to, kad jie nuo aistros lyg ir apanka, jie negalvoja, jie tik jaučia norą patenkinti pageidimą. Pagaliau jie gerai žino, kad to veiksmo rezultatai jų tiesioginiai nepalies. Kas jiems? Juk moteris kūdikį po širdimi nešios, gimdys, rūpinsis, naktis nemiegos. Tik retos išimtys yra tie vyrai, kurie nori, sugeba ir padeda motinai.

Kodėl, gerb. Kunige, neiškėlėte šiuo atveju susilaikymo? Tai dorybė. Nemanau, kad tai galėtų peikti Katalikų Bažnyčia. Kad kiekvienas santykiavimas vyro su žmona būtų tikslu padidinti šeimą, tai vis tiek žmonėms bus sunku įskiepyti į jų protus ir širdis. Tad ar ne tiksliau kartais paskatinti prie susilaikymo? Nejaugi tai negalima? Jei vyrai nors kiek pajėgtų valdytis, moteris būtų daug laimesnė. Šimtais ir tūkstan-

čiais atvejų moteris tampa kankinė dėl tos besotės vyro aistros. Vyras gali būti ir tinginys, ir girtuoklis, ir pasileidęs, ir nerūpestingas, vis tiek moteris negali jaustis žmogum, ji negali pasakyti - ne, nes ji prie altoriaus prisiekė... Ir štai Jūs spaudoje beveik grūmojančiai pabrėžiat, visokiomis citatomis primenate, kad moteris besąlyginiai tenkintų vyro aistrą jau vien dėl to, kad jo nesugundytų kita... Nejaugi vyras taip daug gyvuliškesnis už gyvulį? Kodėl jam netaikomos ir negalimos nei ribos, nei santūrumas, nei susivaldymas?

Gal ten ta Chrizo žmona daug kur ir neteisi buvo, ne man juos teisti ar teisinti, bet Kunigo mintys dažnai išeina iš to Chrizo ribų, jos taikomos ne vien tai šeimai, bet šeimoms, tai ir jauti, kad kai kurie pamokymai eina pro šalį, randi priminimų, paskatinimų ten, kur reikėtų sutūrėti.

Arba vėl: "O juk iš žmonos rankų Viešpats pareikalau vieną dieną vyro sielos". Tai taip pat ir iš vyro pareikalau žmonos sielos. O gal ne? Jūs apie tai nekalbate. Aš vis maniau, kad žmogus individualiai atsakingas už savo sielą. Suprantu tėvų atsakomingumą už vaikus, už jų išauklėjimą. Bet gal ir už vaikus atsakingos tik motinos?

Prašau, atleiskite man už statų atvirumą, bet kalbėti neatvirai nėra juk jokios prasmės. Jeigu tik Jūs turėjot kantrybės visa tai perskaityti! Daug gražių minčių ir pamokymų radau skyrelyje "Prie šeimos židinio", negaliu nepripažinti. Bet esu tokio jau biauraus būdo, kad pasakoju Jums ne tai, kas patiko, bet kas nepatiko.

Aš tik norėčiau ir pageidaučiau, kad kalbant apie šeimos negeroves, kai ką tektų tiksliau įžiūrėti, nevengti paplakti ir vyrų, nes jie nėra kiek nemažiau esti visokių negerovių priežastis už moteris. Tiek daug yra svarbių ir kilnių šeimos pareigų, kurias labai pravartu spaudoj iškelti, o tokiam Chrizui, stokojančiam pilnos meilės (atleiskite, aš vis negaliu

įsisąmoninti, kad jis gali būti ta palaiminta išimtis), geriausia atsakyti asmeniškai, nes kai kurios vietos, kai kurie priminimai gal net per daug paglosto tuščių vyrų savimeilę ir pateisina gašlumą.

Nesitikiu, kad Jūs turėsite noro kokiu nors būdu man atsakyti. Sakysite, et, nerimtai kalba, įsikarščiauvus, neįsigilinus. Ne visai taip. Tik laiko stoka, o rašyčiau dar daugiau.

Jeigu ir neatsakysite, man vis tiek bus lengviau, Jums parašius.

Jus gerbianti **Matilda**

Gerbiamoji Ponia Matilda,

Žymi dalis priekaištų kun. Jonui pateisinama keturiais pirmaisiais Jūsų laiško žodžiais. Sakote, kad esate perskaičiusi tik du numerius. Taigi, galėčiau Jums tik tiek atsakyti: "Perskaitykite kitus numerius, ir daug dalykų paaiškės". Bet kadangi ne Jūs viena esate nepatenkinta atsakymu Chrizui ir jo patarėjoms, kadangi Jums ir kitoms atrodo, jog kun. Jonas neteisingai ir vienašališkai užsipuola smerkti moteris ir kadangi Jūs iškeliate vieną kitą platesnio pobūdžio mintį, tai negaliu likti "skolingas".

Teisingai pastebite: "Kun. Jono mintys dažnai išeina iš to Chrizo ribų". Bet jau antra Jūsų sakinio pusė yra neteisinga! Mano mintys Chrizui nebuvo taikomos visoms šeimoms, kaip Jūs manote, o tik kai kurioms šeimoms. Be abejo, laikraščio puslapiai ne vieta nagrinėti grynai asmeniškoms vieno asmens painiavoms. Bet kai vieno asmens problemos yra labai būdingos gerokai žmonių grupei, tai tada ne tik verta, bet ir būtina viešai pakalbėti. Chrizo nesusipratimai su žmona, tiesa, nėra visų vedusiųjų "bėdos", bet nėra ir jų vienu. Gerai žinojau, kad "kai kurie pamokymai eina pro šalį", gyvenančių normalų šeimos gyvenimą. Deja, yra nemažai nutolusių

nuo to “normalaus” gyvenimo. Tad mano iškeltieji dėsniai tikrai neprašovė pro tokių “chrizų” bei jų žmonelių šali! Bet ar dėl to nukentėjo normalų gyvenimą gyvenančios poros? Ar joms neverta žinoti, kas yra tiesa ir kas kreiva? Kas bijo pažvelgti tiesai į akis, to akys yra perdaug jautrios!

Prikišate kun. Jonui, kad jis “be jokių abejonių guldaš galvą už Chrizą ir bendrai už vyrus”. Kita skaitytoja dar stipriau parašė: “Kaip liūdna, kad esate vyrų dorybių apakintas! Kaip liūdna, kad pamiršote, jog moteris jus pagimdė, užaugino, pasaulin paleido, kad tik moterys dievina Jūsų luomą. Vyrų Jus niekina... Pulkite, pulkite moteris, vis gal kas nors prilips”.

Kiek Jūs esate teisinga, šitaip manydama, galite patikrinti 1950 metų “Laiškuose”. Malonėkite perskaityti nors 143 puslapį! O Jūsų pasigendama “svarbesniais ir kilnesniais” klausimais, kad ir apie pageidaujamą susivaldymą moterystėje, šį tą rasite 79, 96 ir visoje eilėje kitų puslapių. Tai perskaičiusi, vargu begalėsime kaltinti mane šališkumu ir nenoru pripažinti gerųjų moterų gerųjų savybių ir jų pasiaukojimo šeimos gyvenime. Jūsų ir kitų ponių išvados, esą kun. Jonas pasmerkęs moteris ir dėl to gana jautrus reagavimas, man primena audrą lėkštelėje. Niekuomet man, kaip kunigui, neišeina iš atminties, jog esu Viešpaties skirtas ne smerkti, o teisinti ir tiesai liudyti. Net ir Chrizo žmonos nepasmerkiau! Vien tik nurodžiau, jog, objektyviai žiūrint, jos elgesys yra neteisingas ir nekrikščioniškas. Tai yra šventa tiesa. O kiek ta žmona dėl to yra smerktina — vienas Dievas težino.

Ponia apgailestaujate, kam kun. Jonas taip aiškiai pabrėžia “pilnos meilės pareigą” šeimos gyvenime. Dėl ko jis verčiau nekalbą apie susivaldymą, kuris yra dorybė. Jūs bijote, kad daugelis vyrų pradąsintų kunigo autoriteto, dar labiau nesužvėrėtų. Kiti mano, jog rašyti apie intymesnius šeimyninio gyvenime reika-

lus spaudoje iš viso netinka. Jie skyrelį “Prie šeimos židinio” vadina Tėvų Jėzuitų leidžiama pornografija! Su taip galvojančiais mes nesusikalbėsime. Jiems ir paskutiniai Šv. Tėvo pareiškimai apie “pasinaudojimą kalendoriumi” yra “nešvari kalba”. Jei Jūsų galvojimas būtų nuoseklus, tai reikėtų uždrausti dirbti degtukus, nes daug kas jais padega svetimus namus. Sustabdykime ir automobilių produkciją, nes jau virš dviejų milijonų žmonių yra juose žuvę ir kiek milijonų sužalota! O gal galvojate, kad pats Dievas bus padaręs klaidą, kurdamas žmogų, nes žmogus tiek daug blogo pridaro? Kur mes atsidurtume, šitaip galvodami!

Stebina Jus ir mano sakiny: “Vienas pagrindinių moterystės uždavinių kaip tik ir yra legaliu keliu nuraminti aistras”. Kodėl tai Jus stebina? Dėl to, kad iki šiol Jums “niekas niekad kitaip ir neaiškino”, kaip pati prisipažįstate. Gaila, kad nepaaiškino! Todėl ir turite ne visai teisingas pažiūras į moterystės gyvenimo uždavinius. Tėvai Jėzuitai žino, jog labai ir labai mums trūksta sveiko Bažnyčios mokslo išaiškinimų ir todėl ėmėsi nors kiek tą didelę spragą užpildyti, kad mažiau beliktų klaidingų pažiūrų ir iš jų kylančių nelaimių šeimose. Jeigu jau nepasitikite kun. Jono žodžiais, tai gal šv. Povilas bus patikimesnis? Štai ką jis rašo korintiečiams: “Žmogui gera neliesti moteriškės; bet paleistuvystei išvengti tegul kiekvienas turi savo moterį ir kiekviena moteris tegul turi savo vyrą” (1 Kor. 7, 2). Įsidėmėkite: jis nesako “vaikams gimdyti tegul kiekvienas turi...”, bet “paleistuvystei išvengti”. Vadinas, gali būti nenuodėmingų santykių moterystėje, nors iš jų ir neišiziebtų nauja gyvybė. Tai patvirtins Jums kiekvienas krikščioniškosios dorovės mokslo vadovėlis. Vaikai yra pirmutinis moterystės tikslas, bet ne vienintelis. Šalia jo yra antraeilis, labai svarbių tikslų, į kuriuos negalima neatsižvelgti, kas nori gyventi normalų šeimos gyvenimą. Ir

apie tai buvo gana plačiai rašyta 1950 m. „Laiškuose“, todėl čia nekartosiu.

Ačiū, Ponia Matilda, kad davėte man progos atkreipti dėmesį į tą liūdną faktą, jog yra praktikuojančių katalikų, ir net labai pamaldžių katalikų, kurie turi klaidingas ir nekatalikiškas pažiūras ne vienu gyvenimo klausimu. „Laiškai Lietuviams“ siekia padėti katalikams susiformuoti teisingas krikščioniškas pažiūras, tikrai katalikišką sąžinę. Ir kadangi kiekvienas juose spausdinamas straipsnis pereina dviejų ir net trijų teologų cenzūrą, tai galite būti rami, erezijų jie neskelbia.

Būtų labai įdomu sužinoti, kuriame kun. Jono laiške radote parašyta, jog „vyras gali būti ir tinginys, ir girtuoklis, ir pasileidęs, ir nerūpestingas, vis tiek moteris negali jaustis žmogum, ji negali pasakyti — ne, nes ji prie altoriaus prisiekė...“ Šitie žodžiai yra tik Jūsų išsimačiusios plunksnos kūrinys! Jeigu Jūs rasite nors viename mano laiške parašyta, kad „moteris privalo besąlyginiai tenkinti vyro aistras“, tai aš mielai paprašysiu redaktorių, kad mane atleistų iš „Prie šeimos židinio“ rašytojų kadro. Pakaktų vėl perversti 1950 metų „Laiškus“ ir visai ką kita pamatytumėte.

Naujas dalykas Jums atrodo ir tai, kad „iš žmonos rankų Viešpats pareikalaus vieną dieną vyro sielos“. O iš kieno rankų Jis turėtų reikalauti, jei per žmonos kaltę vyras eitų pragaran? Ar Jums niekada neteko girdėti apie papiktinimo nuodėmes? Papiktinimu nusideda, kas savo žodžiu, ar darbu, ar apsileidimu pastumia kitą į nuodėmę ar sulaiko nuo gera. Tėvų atsakomybę už vaikus Jūs pripažįstate. Dėl tos pat priežasties turite pripažinti ir vyro atsakomybę už žmoną ir žmonos už vyrą. Tiesa, atsakomybė visada yra individuali. Bet individualiai teks atsakyti ir už pačių padarytas nuodėmes ir už tai, kad kitus pastūmėjome nusidėti. Juk net pasaulinė valdžia baudžia tuos, kurie veda kitus prie blogų darbų. Tai ir čia kun. Jonas nieko

neišgalvojo ir jokių erezijų nepaskelbė.

Šv. Ignacas Loyola rašo, jog velnias kartais gundo žmogų geru prisidengęs, kai mato, jog blogumu nieko nepeš. Ponia atrodote, lyg būtumėte patekusi ton gudrion nelabojo kilpon. Patariate kun. Jonui verčiau rašyti apie susilaikymą, nes tai yra dorybė, kurios Bažnyčia negali smerkti, bet nekalbėti apie „ir taip jau uoliai vyrų pildomas „pareigas“. Sakykite, ar negali vynas virsti actu? Taip ir dorybė gali virsti nedorybe, jei yra praktikuojama ne laiku, ne vietoje, su skriauda kitam, neturint tam teisių ar pažeidžiant artimo meilę. Pav., maldos meilė yra didelė dorybė. Bet jei kas tiek laiko maldai pašvęstų, kad dėl to liktų nesutvarkyti namai, laiku neišvirtas valgis, apleisti vaikai, neatliekamos kitos būtinos pareigos, tai tokia maldos meilė būtų nusikaltimas, o ne dorybė. Panašiai ir susilaikymas moterystėje: gali būti dorybė ir nedorybė. Jei susilaikoma, abiem laisvai sutinkant, dėl kilnesnių motyvų — bus dorybė. Bet jei kas susilaiko savavališkai, kitai pusei nesutinkant, prieš artimo meilės ir teisingumo reikalavimus, toks susilaikymas nėra dorybė. Ne retai dorybių vardu yra pridenžiama labai daug grubios savimybės!

Atrodo, paliečiau visus svarbiuosius Jūsų iškeltus klausimus. Tad baigiu. Nė kiek neabejoju Jūsų atvirumu ir nuoširdumu. Tuo džiaugiuosi ir Jums dėkoju. Bet ar nebūtų išmintinga palaikyti nors trejetą dienelių parašytą laišką savo kambarėje? Tada dar kartą perskaityti ir patikrinti, ar visi teigimai yra teisingi ir įrodomi. Tai tinka ypač tada, kai laiškas kalba tik apie nepatikusius dalykus. Mat, gali būti nepatinkamų, bet labai naudingų, gerų ir būtinai reikalingų dalykų. Daug Kristaus įsakymų ir patarimų nepatiko nei Jo amžininkams, nei mūsų laikų žmonėms nepatinka. Bet juk tai amžinosios Išminties ir meilės patarimai, nešą žmonijai gyvybę ir laimę.

Jūsų **Kunigas Jonas**

Thelma Pearson

TIK JUO DALINTIS NEGALIU...

(žmonos laiškas netikinčiam vyrui)

Mylimasis,

Praėjusį vakarą, kai Tu išvykai, aš stengiausi rasti progos su Tavimi pasikalbėti. Ramiai, tarp keturių akių, kaip paprastai. Visą tą dieną tarp mudviejų buvo galima pajusti kažkokį įtempimą. Dėl to kaltesnė aš.

Tu pastebi, brangusis, kaip labai stengiuosi būti kantri, ne perdaug jautri. Bet tai ne visuomet man pasiseka. Kai Tu kritikuoji visa tai, kas katalikiška, aš stengiuosi būti objektyvi. Nežinau, kodėl taip elgiesi. Gal būt, ieškodamas sau atsakymo ar laukdamas pritarimo. Gal būt, visa tai sakai, bandydamas mano ištikimumą tikėjimui, o gal tai darai visai nejučiomis. Svetimieji galėtų dar daugiau man priekaištauti, daugiau įžeisti mano tikėjimo jausmus. Dėl to neprarasčiau nei lygsvaros nei ramumo.

Tu atsimeni, kas įvyko, kai mudu kartą aplankėme nekatalikus draugus: Bobą ir Mortą. Bobas, kaip paprastai, ėmė puldinėti tikėjimą: “Nėra Dangaus. Religija išgalvota, kaip įrankis masėms kontroliuoti. Katalikų Bažnyčia nori valdyti pasaulį. Jai rūpi tik pinigai”... Paskiau tęsė ilgą pasakojimą, kaip katalikai atsikraustę į Ameriką indijonus laikė vergais.

Kai jis baigė kalbą, Katalikų Bažnyčia, aišku, atrodė visai juoda. Aš laukiau, kol jis pabaigs. Paskui stengiausi, kaip mokėdama, atsakyti į jo priekaištus, palaikydama Bažnyčios pusę. Suprantama, aš neįstengiau įtikinti nei jo nei Tavęs. Gal tik to pasiekiau, kad judu ėmėte abejoti, ar tik girdėtosios apie Bažnyčią istorijos nebus truputį išpūstos...

Tada Tu buvai išdidus dėl manęs, nes tą vakarą ginčijausi šaltai ir ramiai, nors tai man nebuvo lengva. Dabar Tu stebiesi: kodėl aš nesu visuomet tokia? Kodėl aš taip dažnai smarkiai atkertu Tavo kritikoms? Nesistebiu: Bažnyčia, net ir

pats Kristus, jau dvidešimt amžių kritikuojami. Taip bus visuomet. Tik, matai, vienas dalykas susilaukti kritikų iš Bobo ir Mortos, iš Kajaus ir Klaros, o kitas — iš Tavęs. Jų žodžiai mažai paliečia man širdį. Jų neprivalau mylėti tokia meile, kaip Tave. Jie tik draugai. Tu, brangusis, esi mano vyras.

Mes visi pripažįstam, kad moterystėje žmonės tampa tobulesni, vispusiškesni: jie papildo vienas kitą. Kai perku rūbus ar naujus batelius, savaime ateina mintis: “Boliui tokie labiau patinka”. Aš galvoju, kaip suteikti Tau džiaugsmo. Aš noriu dalintis su Tavimi net ir šiuo mažu malonumu. Bet savo tikėjimo negaliu palyginti su jokiais dalykais.

Tu negali net apytikriai suprasti, ką tikėjimas man reiškia. Nebent kurią dieną pats įtikėtum ir jį priimtum. Jis — mano pirmoji mintis ryte ir paskutinią vakare. Jo įtaką jaučiu kiekvieną dieną, kiekviename darbe. Jis — mano drąsa. Jis padeda man nugalėti savo prigimties silpnumus. Nuo jo priklauso mano mintys. Jis valdo mano impulsus. Netekus tikėjimo, aš prarasčiau, mielasis, tiek daug grožio, tiek daug suraminimo, tiek daug jėgų. Tikėjimas yra kažkas, ko aš negaliu atskirti nuo pačios savo esmės. Jis yra tokia pat mano asmens dalis, kaip širdis, galva. O mylimasis! Tai yra dalykas, kuris man reiškia daugiau, negu bet kas kitas pasaulyje. Ir aš negaliu juo dalintis su Tavimi...

Kai aš Tau aiškinu, kad negaliu valgyti penktadienį mėsos, kad gavėnioj turiu pasninkauti, Tavo šypsnyš iškrypsta. Tau atrodo juokinga, kad žmogus galėtų tapti kito žmogaus nuostatų vergu. Šis nuostatas Tau reiškia ne daugiau, kaip “tris kartus iš eilės praleidus susirinkimą, narys išbraukiamas iš draugijos”. Tai yra ne daugiau, kaip visuomenės organizacijos taisyklė. Bet Tu negali suprasti to džiaugsmo, kurį jaučia mano širdis, atliekant šiuos, Tau juokingai atrodančius dalykėlius. Negali jo suprasti, ir juo negaliu su Tavim pasidalinti...

Kai aš ruošiu žuvį, kai valgau skurdžius pusryčius, galvoju: "Šiandien milijonai žmonių visose pasaulio dalyse aukoja šį mažutį nusigalėjimą, kaip padėkos malda. Jie prisimena pasaulio sutvėrimą — Dievo padarytus visus gamtos stebuklus. Jie prisimena "kasdieninę duoną" bei dvasios džiaugsmus, paruoštus žmogui. Jie galvoja apie Dievo Sūnų, tapusių žmogumi; kaip Jis gyveno ir mirė, kad žmonės išmoktų mylėti vienas kitą. Jie dėkoja už vyrus, už žmonas, už vaikus. Jie prisimena visa tai ir supranta, kaip menkučiais, kaip mažais dalykėliais atsilyginame už visa tai, ką esame gavę."

Tūkstančiais savo darbelių ir žodžių Tu parodai, kad mane myli, kad esi dėkingas už mano meilę. Tad ar gali būti juokinga, jei aš ir visi kiti katalikai pasaulyje stengiamės Dievui padaryti ką nors, kas parodytų, jog mes Jį mylime? Kiekvieną šventadienį bendras dalyvavimas Mišiose, dažna Komunija, penktadienį susilaikymas nuo mėsiškų valgių, pasninkas — visa tai lyg milijonai mažučiu žiburėlių ant tamsaus žemės skritulio, šviečiančių meile ir dėkingumu.

Brangusis, aš žinau, kodėl Tu tiek daug dirbi. Net ir viršvalandžiai Tave nepaalsina. Ne dėl to, kad uždirbtum daug pinigų ir, tapęs turtingu, žibėtum prieš savo kaimynus. Tu dirbi dėl to, kad mane myli. Tu nori, kad turėčiau namų židinių ir bent šokių tokius gyvenimo patogumus. Tau daug maloniau būtų bent tuos viršvalandžius sunaudoti skaitymui ar dirbant mėgiamaisiais įrankiais savo dirbtuvėlė, pasilinksminant ar pasišnekučiuojant su bičiuliais prie stiklo alaus. Bet Tu noriai dirbi ir nemėgiamą darbą, nes dirbi iš meilės. Tai yra ta pati priežastis, dėl kurios aš atsiskau kiekvieną penktadienį mėsos, o pasninko dienomis net ir sotumo. Be abejo, man būtų daug lengviau vien pasakyti: "Dieve, aš Tave myliu" ir paskui elgtis, kaip patogiau. Bet kai aš darau dėl Jo ką nors, kas man nepatinka, kai susilaikau

dėl Jo nuo malonumo, aš įrodau Dievui, kad Jį myliu, žodžiais tvirtinti lengva, bet įrodyti darbais — reikia pastangų.

Kiekvieną dieną aš meldžiuosi, kad Dievas man duotų drašos kuo objektyviausiai laikytis mūsų religinių skirtumų klausimuose. Aš suprantu, kad Tu per visą gyvenimą buvai pratinamas prie dabartinės galvosenos. Pasikeisti nėra lengva, todėl daugelį Tavo pastabų pateisinu. Katalikai, darydami blogą įspūdį, patys kalti, kad apie katalikybę kiti blogai galvoja. Dar blogiau, kai jie nenuoširdūs, kai drungni. Bet neužmiršk, kad ir katalikai yra su žmogiškosiomis silpnybėmis.

Atleisk, mielas, man už vakarykštę dieną, už tuos žodžius, kurie iššaukė mūsų namuose pilną įtampos tylą. Mūsų religiniai skirtumai padarė mūsų vienybėje spragą, bet nepakeitė mano meilės. Man atrodo, kad kiekvieną dieną Tu man tampi brangesnis. Kadangi esi mano egzistencijos dalis, šis atstumas tarp mūsų man kasdien darosi skaudesnis.

Šiąnakt aš klaupiuos šalia lovos kalbėti rožančiaus. Aš melsiuos už mudu abu, kaip visuomet darau. Kai mano lūpos taria iš širdies plaukiančius maldos žodžius, aš galvoju, kaip kantri, kaip viską suprantanti buvo Kristaus meilė. Stengsiuos savo meilę išugdyti pagal Jo meilės pavyzdį. Ir atsiminsiu, kad kada nors, jei Dievui patiks, į mano maldavimus bus atsakyta...

Rytoj sekmadienis. Aš eisiu bažnyčion išklaudyti Mišių ir priimsiu šv. Komuniją. Kai klūpiu prie Dievo Stalo ir laukiu Meilės Sakramento, liūdesys aplanko mane: Tave trūksta šalia manęs... Atskirtas mylių atstumu, net ir dvasioje nesijungi su manimi. Aš kelsiu rankas, maldaudama, kad ir šiuo momentu Tu galėtum dalintis su manimi, nes nei erdvė nei mirtis negali mūsų išskirti.

Labanakt, Boli!

Tavo Tesė

Iš "Ave Maria" 1950 m. 1 nr. išvertė G. S. J.

PASIKALBĖKIM VISAI ATVIRAI

Mielas Jaunuoli,

Noriu su Tavim atvirai, draugiškai pasikalbėti. Tu skaitai "Laiškus Lietuviams", bet, ar jie Tau patinka, nežinau. Kaip galėčiau žinoti, juk Tu niekad apie tai neužsimeni, neparašai. Suaugusieji mums dažniau parašo, bet Tu, matyt, vis neprisirengi. O gal manai, kad Tavo žodis nedaug ką reiškia, dėl to nerašai? Klysti. Jis labai daug reiškia, ir aš jo laukte laukiu.

Laikraštis tada bus naudingas ir įdomus, kai jame bus rašoma ne tai, ką nori rašyti redaktorius, bet, ko laukia skaitytojai. Todėl norėčiau, kad "Laiškus Lietuviams" redaguotų... žinai kas? Patys skaitytojai! Taigi, Tau tektų redaguoti "Jaunimo Paslapčių" skyrių. Sutinki? Bet kurgi nesutiksi, juk čia Tavo paties reikalas. Džiaugiesi, kai šiame skyriuje paliečiami tokie klausimai, kurie Tau įdomūs, aktualūs, kurie padeda išrišti Tavo amžiaus problemas. Bet kam tos Tave dominančios problemos yra geriau žinomos, negu Tau pačiam? Tad jeigu nori atsakymo į savo klausimus, pirma tuos klausimus pats iškelk, klausk, apie tai rašyk.

Žinau, kad rašyti esi neįpratęs. Minčių, atrodo, turėtum, bet kai reikia jas juodu ant balto paberti — nebyra ir gana... Suprasdamas ir atjausdamas šį Tavo vargą, noriu padėti. Štai surašiau eilę klausimų, į kuriuos laukiu Tavo atsakymų. Tai bus labai lengva. Parašyk tik klausimo numerį ir pyškink savo atsakymą! Juo atviriau ir aiškiau parašysi, juo geriau. Nesivaržyk, juk pavardės vis tiek nereikės pasirašyti, niekas nežinos, kas čia rašo. O jei būtum mano geras

pažįstamas ir bijotum, kad rašysena Tavęs neišduotų, gali rašyti mašinėle, tada tikrai jau niekas paslapties nesužinos.

Nors šiame laiške ir klausimuose dėl patogumo ir trumpumo vartoju vyrišką giminę, tačiau kreipiuosi ne tik į berniukus, bet ir į mergaites. Taip pat būtų labai naudinga, kad atsakymus atsiųstų ir didesnieji, jau išėję iš jaunuolių amžiaus. Jie kai kuriuos klausimus jau geriau supras ir gal kitaip atsakys, negu tie, kurie tas problemas dar pergyvena. Bus įdomu sulygtinti vienų ir kitų pasisakymas.

Už atsakymus kiekvienam jau iš anksto labai nuoširdžiai dėkoju. O štai klausimai:

1. Ar draugauji su koku nors tos pačios lyties asmeniu? Ar turi keletą draugų, ar tik vieną? O gal turi daug draugų, su kuriais santykiai nėra per daug artimi, bet su vienu taip labai esi susibičiuliavęs, kad stengiesi visuomet būti drauge, dažnai jį lankyti, tik jis vienas Tau pilnai patinka ir yra iš visų simpatiškausias? Kokia nauda iš pirmųjų draugysčių ir kokia iš šios antrosios? O gal jos Tau kenkia? Ar manai, kad draugai iš Tavęs daugiau išmoksta, ar Tu iš jų? Kiek metų būdamas pradėjai daug labiau susidraugauti su vienu, negu su kitais?

2. Ar draugauji su kitos lyties asmeniu? Su vienu, ar su keliais? Koks šių draugysčių tikslas? Ar iš jų jauti daugiau naudos, ar žalos? Kokios? Ar manai, kad tik taip sau draugauji, ar esi tą asmenį išimylėjęs. Ar dažnai susitinki? Kokiose aplinkybėse? Ar tėvai žino apie šią draugystę? Gal turi kokių nors "simpatijų", kuriuos tik platoniškai myli, bet nesusipažinęs ir artimiau nedraugauji? Gal buvai ar esi išimylėjęs vyresnius už save asmenis: mokytoją, kapelioną? Kaip Tu tą "išimylėjimą" supranti, ko iš to asmens lauki, ar dažnai apie jį svajoji, ar norėtum kaip galima dažniau su juo susitikti, drauge su juo būti? Ar visa tai Tau atrodo naudinga, ar gal kenkia? Dėl ko?

3. Ar Tau yra vis tiek draugauti su berniukais, ar su mergaitėmis? Kiek metų būdamas pradėjai justi patraukimą prie kitos lyties asmenų?

4. Ar manai, kad bučiavimasis su kitos lyties asmeniu gali būti nuodėmingas? Ar kada nors gali būti nenuodėmingas? Kada, kokiose aplinkybėse?

5. Kiek metų būdamas pradėjai nusidėti prieš skaistybę? Kokiu būdu? Nuo ko išmokai? Ar tuo įpročiu jau nusikratei, ar jis dar didėja? Jei nusikratei, kaip? Kas padėjo?

6. Ar manai, kad galima nusidėti prieš skaistybę ir mintimis? Kokiu būdu? Kada mintys yra nuodėmingos? Kada Tau daugiausia ateina neskaisčių minčių: vartant knygas, žurnalus, matant mieste reklamas, nieko neveikiant ar gal kitose čia nepaminėtose aplinkybėse? Kokiose? Ar stengiesi tomis mintimis nusikratyti ir kaip? Ar lengvai pasiseka?

7. Kaip, kada ir iš ko pirmą kartą sužinojai apie lytinius santykius, apie gyvybės atsiradimą? Ar tai sužinojai iš tėvų, iš auklėtojų, iš draugų, iš knygų? Ar klausei kada nors kitų apie tai, ar jie patys Tau papasakojo? Kokį įspūdį tos pirmosios žinios padarė? Ar manai, kad yra naudinga, jei tėvai vaikams apie tai viską išaiškina, ar gal kenkia? Dėl ko?

8. Kada pastebėjai, kad Tavo kūnas bręsta ir keičiasi? Kokį įspūdį tai padarė. Ar žinojai visas to priežastis ir tikslą? Jei žinojai, iš ko?

9. Ar visuose šios srities dalykuose esi atviras ir kada nors kalbi su tėvais, su auklėtojais, su kunigu išpažinty, ar gal su koku nors kitu asmeniu? Kokiuose dalykuose esi atviras ir ką slepi? Jei slepi, tai dėl ko?

10. Ar manai kada nors sukurti šeimą? Koks turi būti tas asmuo, kurį vestum ar už kurio tekėtum? Kokios savybės yra būtinos ir kokios tik pageidautinos? Ar tokį asmenį jau esi numatęs?

11. Jei esi mergaitė, ar esi tuo patenkinta, ar gal norėtum būti berniukas?

Dėl ko? Jei esi berniukas, kaip žiūri į tą paprotį, kad dabar visi kultūringi žmonės moterims teikia visur pirmenybę, jas labiau gerbia? Ar tai teisinga, dėl ko?

12. Kokią įtaką Tavo gyvenime turi religija? Ar ją uoliai praktikuoji? Ar turi daug abejojimų tikėjimo tiesomis? Kaip stengiesi tuos abejojimus pašalinti?

Jei turėtum dar kitokių klausimų ar neaiškumų, drąsiai rašyk, viską atvirai išdėstyk. Parašyk, ko pageidautum "L. L." Jaunimo skyriuje. Nuo kada ši skyrių skaitai? Ar jis patinka? Koks straipsnis iki šiol geriausiai patiko? Koks nepatiko? Dėl ko?

Tad, ilgai nelaukdamas, sėsk ir rašyk. Pavardės, kaip jau minėjau, gali nepasirašyti, tik būtina parašyk, kiek esi metų.

Laukdamas Tavo laiško,

Juozas Vaišnys, S. J.

T. P. Lippert, S. J.

PAŠNEKESYS SU PRADEDANČIA RAŠYTI POETE

Į mano kambarį įėjo jauna mergaitė.

— Nors Jūs manęs ir nepakvietėte, aš vis dėlto ateinu, — jos balse, tviskančiame pasitikėjimu savimi, skambėjo tylus priekaištas.

Nudaviau nekaltą ir nustebusį; tikrumoj man jau dilgtelėjo sąžinė: ką gi tu čia vėl būsi pamiršęs?

— Aš juk esu Tėvui pasiuntusi keletą savo kūrinių, klausdama, ar galėčiau išgirsti Jūsų nuomonę apie juos. Iki šiol man nebuvo nė žodeliu atsakyta!

Keletu atsargių klausimų bandžiau savo atminty sužvejoti prieš mane sėdinčios rašytojos kūrinius. Tai pavyko, bet ji vis dėlto pastebėjo mano meškerę ir papeikiamai tarė:

— Matau, jog Tėvas esate visą dalyką pamiršęs...

— O ne, — gyniausi. — Ten buvo, pavyzdžiui, eilėraštis "Kai naktys budi".

— Tikrai! — sušuko džiūgaudama. —

Tamsta šito nepamiršai! Tai buvo tikrai geri eilėraščiai!

Vos spėjus tam savęs įvertinimui išsprūsti, lengvai paraudo; tačiau taip nesumišusi ir juokdamasi žvelgė į mane, jog vėl pasijutau visiškai nedrašiai, tebuva tik ši tą iš jos eilėraščių skaitęs.

Bet apie tai tuo tarpu nutylėjau ir tariau:

— Taip, esama keleto tikrai neblogų tonų Jūsų kūriniuose.

— Taip? — entuziastingai riktelėjo, pašokdama nuo kėdės. — Tikrai? Sakyt, ar iš tikrųjų turiu talentą?

— O taip,— tariau nuoširdžiai, rimtai ir ne be įsitikinimo. — Jūs turite talentą.

— Ačiū Dievui! Kaip gerai! Aš taip bijojau. Bet dabar nebežinau, kaip ir suivaldyti iš džiaugsmo!

Ar turėjau jai paaiškinti, kad nuo mano sprendimo dar taip maža kas tepareina? Kas gi gali tikrai pasakyti, ar žmogus turi talentą rašyti? O jei ir taip, kas gi tuo laimėta? Ji pastebėjo mano veide susirūpinimą; žmonės, ypač moterys, visada tuojau pastebi, kai kuo abejoju. Mano dar neišmokta kaip reikiant nulsėpti, ką galvoju.

— Na, — kalbėjo ji, vaikiškai grasinama, — man tai jau galite sakyti tiesiai! Žinau, kad galų gale esu atsistojusi ant savo kojų.

— Taip, žinoma, — tariau nuraminančiai, — Jūs tikrai turite talentą, tačiau dabar dar tik pradėdote. Ir rašytojas turi pagaliau kartą pradėti, ir tada jį vadiną pradžiu. Pradedas turi mokytis, turi dirbti, turi turėti kantrybės...

Taip aš jai daviau eilę gerų patarimų, liečiančių savęs kritiką ir mokymosi troškimą; patarimų, kuriuos vykdo net apdovanoti genijai. Ji tačiau atrodė ne labai atidžiai teklusanti.

— Mano tėvai, — staiga tarė truputį priešginiška mina, — nieko nenori žinoti apie rašymą.

— Taip? O kodėl?

— Jie sako, kad aš turiu verčiau ko nors išmintingo imtis.

— Tai man suprantama. Jie, tur būt, nori, kad pasirinktute kokį amatą, kuris juos išmaitintų?

— Na, žinoma, — tarė, — to jie ir nori. Bet aš jaučiu pasibaurėjimą tokiam duonos pelnymuisi. Aš noriu gyventi menui.

— Hm, menui, — atsiliepiu kiek melancholiškai. — Kas tai gali? Visada reikia dar tiek daug šalia to daryti. Ir mokslui negalima visiškai gyventi; apskritai, niekam negalima visiškai ir vien tam būti. Reikia, pavyzdžiui, visada ir sagų įsisiuvimu ir kojinių užsiadymu rūpintis.

— Prašau nebūti toks prozaiškas! — tarė priekaištingai. — Tamsta, pavyzdžiui, nori visiškai tik Dievui gyventi.

— Taip, Dievui, — atsakiau. — Čia kaip tik ir yra skirtumas. Dievui yra visa, ką tik žmogus nori gerai atlikti. Ir sagų įsisiuvimas. Jis yra begalinis, ir visa savaimė plaukia į Jį. Bet kai aš noriu visiškai gyventi tvariniui, tada turiu pro visa kita praeiti, o tai negalima. Turiu pasidalinti į nesuskaitomas dalelytes ir kiekvienam tvariniui duoti po truputėlį.

— Na, bet menas! Menas juk yra kažkas dieviško, kažkas begalinio, kaip ir pats Dievas.

— Gal būt. Bet lieka faktas, kad ir būdama rašytoja turėsite duoti ką nors savo pilvui. Tamsta ir taip jau atrodai tokia jau perdėtai plonutė ir trapi. Drabužių taip pat reikės, ir buto, ir rašomojo popierio. Ir mokesčius turėsite mokėti, net jei būsite rašytoja.

— Ak, koks iš tikrųjų Tamsta! — riktelėjo. — Vien tyčiojate iš manęs!

— Bet ar ne tiesą sakau? Kodėl rašytojai neturėtų mokėti mokesčių? Tai labai išganingai ir auklėjančiai veikia į žmogaus dvasią. Žinoma, kol menas pats tai atneš, rašytojas, tur būt, mirs badu.

— Mažiau mažiausia, — tarė ji susimąščius, — visa tai nukreips jo dėmesį, padarys sausa, atims nuotaiką. O aš turiu laisvai plasnėti, jei noriu ką sukurti. Kai pajuntu įkvėpimą, kai mano galvoje dūzgia kokia idėja, tada turiu visados

skristi į laisvę. Tada turiu sau sakyti ir sakyti, posmelį po posmelio. O, kaip tai skamba! Kad Jūs galėtumėte įsivaizduoti! Ir po to užrašyti. Tai svarbiausia. Ir tada norėčiau, kad ir kiti skaitytų ir deklamuotų, kad tai kituose žmonėse vėl suskambėtų, ką aš savo viduje esu girdėjusi. Kaip kad vienam varpui nuskambėjus, su džiaugsmu girdi, kaip aplinkiniai varpai pradeda atsiliepdami gauti...

— Taip, tai gražu. Matau, kad savo sieloje nešiojatės bokštą, kuriame skamba varpas. Jūs galite menui atiduoti savo jauną širdį. Bent jis yra Jūsų meilės vertas. Tačiau Jūs dar tebegyvenate savo jaunutės meilės medaus mėnesį, dar tebesate linksmutė smaguriautoja. Kaip kiekviena tikra meilė, taip ir ši, turi tapti griežta tarnyba vidinei pareigai, kurią uždeda rašytojo misija ir kuri labai dažnai tampa našta, nors ir saldžia.

— Tamstai nėra reikalo taip rimtai kalbėti, — tarė. — Aš jau nebebijau. Jei tik priklausau prie pašauktųjų, aš noriu mielai tarnauti.

— Ir kam gi norite tarnauti?

— Kam? Na, savo pašaukimui, savo vidinei žvaigždei.

— Bet tokiu būdu tik sau tarnausite. Ar tai iš tikrųjų tarnyba?

Ji pažvelgė į mane sumišusi, bet greit vėl susigriebė:

— Bet aš juk ir žmonėms tarnausiu, kuriems mano kūryba šį tą reiškia.

— Bet tai tik Jūsų parašytos eilutės, ne Jūs pati. Tamsta palieki tolumoj stovėti ir siunti vien savo kūrinčius. Kaip tie šelpėjai, deda pinigų į kasą, iš kurios paskui bus maitinami kokie nors nepažįstami vargšai.

Čia ji atrodė rimtai besupykstanti:

— Bet, Gerbiamas Tėve, mano kūriniai yra kažkas asmeniška, kas plaukia iš mano širdies, iš mano išgyvenimo ir išskentėjimo! Jų negalima palyginti su duodama moneta!

— Kaip piktai sugebate svaidyti į mane žaibus! Bet dabar aš esu Tamsta patenkintas. Jei tapsite ne vien rašytoja,

ne vien menininkė, bet žmogus, norįs žmonėms gyventi... Tai yra, mylįs ir todėl taip pat kenčias, iš meilės kenčias žmogus. Ir jei iš šitos gilumos semsitės savo kūrybai, tada gerai. Jei tik esate ir liksite geras, gailestingas ir užjaučias žmogus. Net ir savo prozaiškiems tėvams.

— Taip, — tarė tyliai. — Aš nenoriu būti jiems nemaloni. Noriu būti gera; mano menas turi būti geras, kaip angelas.

— Ar iš viso esama meno, kurs nebūtų geras?

— Greičiausiai ne, — atsakė. — Manau, kad piktoji dvasia negali nieko kurti.

— Gerai, tad būkite angelas! Tada kursite, tada rašysite, nes meilė leidžia žvelgti į tolius. Meilė yra vienintelė kurianti jėga. Ji išgalvojo ir sukūrė visa, ką mūsų akys mato pasaulyje gražaus.

Jaunoji poetė pakilo nuo kėdės, paspaudė man ranką ir išskubėjo, lyg būtų lėkusi kito tokio pasaulio sukurti.

Išvertė **A. Tamošaitis, S. J.**

Iš a. a. vysk. P. Bučio pamokslo:

RETAS kas pagalvoja, kad seniausieji tėvynės meilės pavyzdžiai yra surašyti Šventajame Rašte. Pranašas Danielius taip mylėjo savo tautą, religiją ir kultūrą, kad visi Babilonijos gerumai jam išrodė blogi. Patrijotas jaunikaitis tokią pačią nuotaiką sužadino savo trijuose drauguose... Jei Danielių pavadinsime pirmąja tėvynės meilės sėkla, tai Machabiejų dviejose knygose rasime ją jau užaugusią, žydinčią ir gausius vaisius nešančią... Man neteko matyti tobulesnio tėvynės meilės vadovėlio už tas dvi Machabiejų knygas.

V. Jėzus žinojo tas Senojo Įstatymo knygas ir savo mokiniams paliko įsakymą nepakeisti iš jo nė mažiausios raidės, nė brūkšnelio (Mt. 5, 18). Jėzaus mokiniai, sakysim šv. Povilas, ryžtasi pats amžinai žūti, kad tik jo tautiečiai nežūtų (Rom. 9, 3). Todėl jis nesigaili nei vargo, nei darbo, nei pinigų, nesibijo šmeižtų, nei paniekos, nei kalėjimo, nei skaudaus mušimo, nei pačios mirties.

Suimant viską, matome, kad tikintis krikščionis turi: arba mylėti savo tėvynę arba likti neištikimas savo religijai — Ir pas mus laimingai lietuvybė sukibo su katalikybe ir, išvien naikinamos, išvien gynėsi... Maža tauta, kurią visi jos vaikai stipriai myli, yra galingesnė už didelę tautą, kurią tik retas temyli ir tas silpnai.

(Lux Christi, 1952, nr. 1)

KAIP ATSIKIRADO ŽYDŲ KRIKŠTIJIMO BŪDAS — APIPIAUSTYMAS? KĄ JIS REIŠKIA? AR JIS SUTEIKIA KOKIĄ MALONĘ? KAIP SU MOTERIMIS?

Apipiaustymo kilmė

Paprotys apipiaustyti berniukus yra labai senas, nes jis yra žinomas jau tais laikais, kada peilius darydavo ne iš geležies, bet iš akmens ar titnago. Seniausią dokumentą randame Šv. Rašte, pirmoje Mozės knygoje, vadinamoje Genesis arba Pradžios knyga (17, 10-14 ir 23-26). Ten yra pasakyta, kad Dievas daro sutartį arba sandorą su Abramų, kuris nuo šiol jau vadinsis Abraomu. Išorinis tos sutarties ženklas bus apipiaustymas, kurs turi būti atliekamas aštuntoje dienoje po gimimo. Kas šio papročio nelaišys, bus iš savo tautos išbrauktas. Taip pat yra pasakyta, kad ir tarnai, vergai bei svetimšaliai, kurie gyvena drauge su žydais, turi būti apipiaustomi. Jeigu nesutiktų, tai negalima jų prileisti prie žydų maldos ir prie jų ritualinio gyvenimo. Abraomas, kurs tada buvo 99 m. amžiaus, jo sūnus Izmaelis 13 m. amžiaus, ir visa gausi jo šeima, viso apie 400 žmonių, tada buvo apipiaustyti.

Iš to, kas Šv. Rašte yra pasakyta, galime padaryti šias išvadas:

1. Apipiaustymas yra religinė apeiga, kuri išoriniai liudija, kad yra įvykęs iškilmingas susitarimas tarp Dievo ir tautos. Izraelio tauta tampa lyg Dievo sužadėtinė.

2. Tos sutarties ženklas — apipiaustymas, kuri Izraelio sūnus nešioja savo kūne, turi visados jam priminti, kad jis priklauso Dievo išrinktajai tautai, kuri

yra gavusi nepaprastą privilegiją išpažinti vieną tikrąjį Dievą, Dangaus ir Žemės Sutvėrėją. Iš istorijos žinome, kad jokia kita tauta iki Kristaus atėjimo panašios privilegijos neturėjo.

3. Dievas padaro sandorą su visa tauta, o ne su atskirais tos tautos žmonėmis. Įvyksta nepaprastas ir vienintelis atsitikimas, kad Dievas paima tą tautą į savo ypatingą globą: siunčia jai pranašus, Dievo įkvėptus žmones, jos kovų, pergalių bei nelaimių istoriją ir jos literatūrą padaro šventomis knygomis, iš kurių visa žmonija semia išminties ir mokosi tobulybės.

4. Apipiaustymas yra ne tik sutarties ženklas, bet jis dar simbolizuoja “širdies apipiaustymą”, t. y. nusigalėjimą, nusikreipimą nuo aistrų, nuo nuodėmių, nuo blogų palinkimų. Kitaip sakant, jis atvaizduoja širdies grynumą.

Ar apipiaustymas yra sakramentas?

Norint atsakyti į šį klausimą, reikia aiškiai suprasti, kas yra sakramentai. Tai yra Kristaus įsteigti ženklai Dievo malonei įgyti. Sakramentas yra surištas su malone, kaip priežastis su pasekme. Sakramentai yra lyg instrumentai, kuriais Dievas suteikia malones. Taigi, apipiaustymas nėra sakramentas, nėra tas pat, kas krikščionių krikšto sakramentas. Per apipiaustymą žydai išreikšdavo tikėjimą į busimąjį Mesiją, kurs išgans tautą. Taigi, gimtosios nuodėmės atleidimas ir malonės suteikimas tiesioginiai priklausydavo ne nuo apipiaustymo, bet nuo tikėjimo. Apipiaustymas buvo malonės sąlyga, bet ne priežastis.

Taigi, šią apeigą atliekant, apipiaustomasis galėdavo gauti Dievo malonę ir gimtosios nuodėmės atleidimą. Bet kaip su tais, kurie negalėdavo būti apipiaustyti? Pirmiausia, tam tikras berniukų nuošimtis gimsta be tos odos dalies, kuri yra apipiaustoma. Pagal pačių žydų statistikas iš 13.000 berniukų apie 650 iš prigimties neturi “praeputium”. Tiesa, jiems būdavo daroma šiočia tokia sukru-

vinimo operacija, bet nieko daugiau. Antra, kai kurie gimsta su hemofilijos liga, t. y. jų kraujas nesukreka, todėl, sužeidus kūną, negalima sustabdyti kraujavimo. Taigi, tokie berniukai nuo apipiaustymo operacijos miršta. Žydų buvo nustatyta, kad jeigu vyras su ta pačia moterimi jau dviejų vaikų dėl šios operacijos neteko, trečio jau nebeliesdavo. Savaime suprantama, kad mergaičių neapipiaustydavo. Tad kaip jie gaudavo malonę, kaip jie palaikydavo ryšius su Dievu? Atsakymas labai paprastas: Dievas padarė sandorą ne su atskirais žmonėmis, bet su visa Izraelio tauta. Dievas kitokios pareigos neuždėjo kaip tik apipiaustymą tų, kuriems tai buvo galima padaryti. Kiti tapo išganyti per tuos pažadėjimus, kurie buvo duoti visai tautai.

Apipiaustymo istorija

Kodėl Dievas uždėjo šią pareigą žydų tautai? Manoma, jog dėl to, kad ji labiau išsiskirtų iš pagoniškų tautų ir tokiu būdu geriau išlaikytų monoteizmą, t. y. tikėjimą į vieną Dievą. Šis tikėjimas turėjo paruošti kelią Kristui. Taigi, apipiaustymas Izraelio tautoje turėjo mesianišką prasmę. Bet gali kilti klausimas, kaip išaiškinti apipiaustymą kitose ne žydiškose tautose. Iš seniausiųjų kultūrinių tautų apipiaustymas buvo žinomas egiptiečiams. Khons arba Karnak šventyklos sienoje yra reljefas, kurs atvaizduoja apipiaustymo sceną. Šventykla yra statyta apie du tūkstančius metų prieš Kristų, Remeses II laikais. Peilis yra iš akmens. Yra apipiaustomas berniukas, kurs galėjo būti 10 ar 12 metų amžiaus. Visi mano, kad Šv. Rašto pranešimas yra ankstyvesnis.

Kiti apipiaustymo įrodymai yra mumijos, turinčios apipiaustymo žymes. Kai kas mano, jog žydai išmoko apipiaustymo iš egiptiečių. Tik paskui Mozė Dievo vardu paskelbė apipiaustymą, kaip religinę apeigą, privalomą visai žydų tautai. Kaip įrodymą pamini faktą, jog Mozė nenurodo savo knygoje, kaip

ta apipiaustymą atlikti, taigi, manoma, kad jis jau buvo visiems žinomas. Vis dėlto istoriškai atrodo tikriau, kad ne žydai išmoko iš egiptiečių, bet egiptiečiai iš žydų. Atrodo, kad egiptiečiai galėjo išmokti iš Juozapo, kurs išgelbėjo Egiptą nuo bado. Kai kurie mano, kad Juozapas, kurs buvo apipiaustytas, panaudojo savo aukštą vietą ir to laiko egiptiečių nuotaikas, kad ir jie priimtų apipiaustymą. Atrodo, kad šis paprotys ne visų buvo praktikuojamas, bet faraonai, kunigai ir aristokratija jo laikėsi.

Abisinijoje dar ir šiandien net ir krikščionys tebesilaiko apipiaustymo. Izraelitų apipiaustymas yra vykdomas labai anksti — aštuntoje dienoje po gimimo, o egiptiečiai ir kitos tautos tai atlieka daug vėliau. Žydams buvo leista apipiaustymą atlikti ir subatoje, kas rodo šios apeigos svarbą. Šią apeigą bet kas gali atlikti: tėvas, motina ir kiekvienas žydas, bet paprastai yra kviečiamas specialistas, kurs vadinasi Mohel. Jis turi ypatingus instrumentus ir turi laikytis ypatingos technikos, sujungtos su tam tikromis maldomis. Apeigą galima atlikti namie arba sinagogoje. Dalyvauja ir krikšto tėvas. Dezinfekcijai paprastai vartoja vyną bei kitus vaistus. Išgijimas būna labai greitas, jeigu nepadaroma chirurginės klaidos. Šiais laikais žydai kviečia apipiaustymo apeigai gydytoją, kurs turi būti žydų kilmės.

Natūralūs apipiaustymo aiškinimas

Mokslininkai nurodo įvairias priežastis, dėl kurių jau taip anksti kai kurios tautos pradėjo praktikuoti šią operaciją, bet dabar yra linkstama manyti, jog tai buvo daroma higieniškais sumetimais. Šiandien daugelyje ligoninių vos tik gimusiems berniukams ši operacija yra plačiai vartojama. Tik nuostabu, kad tos tautos, kurios apipiaustymą vartoja Afrikoje, Azijoje ir Australijoje, jį atlieka gana vėlai, kai berniukas jau yra lytiniai subrendęs. Jeigu tai būtų daroma higieniškais sumetimais, reikėtų šią operaciją

atlikti kuo anksčiausiai. Todėl daugelis mano, kad apipiaustymas yra lytinio subrendimo ženklas ir pasiruošimas moterystei. Tai gana aiškiai galima matyti arabų kilmės tautose, kurios beveik visos išpažįsta Mahometo tikėjimą. Tiesa, Koranas nekalba apie apipiaustymo pareigą, bet ją suponuoja. Pats Mahometas pasidavė šiai ceremonijai. Kiti dar mano, kad apipiaustymas yra tautelės pažymys, kad ją lengviau būtų galima atskirti nuo kitų tautų. Atrodytų, kad apipiaustymas yra panašus dalykas į tatuavimą, lūpų perdūrimą, priešakinių dantų išmušimą ar kitų kūno dalių sužalojimą. Šie papročiai primityviškose tautelėse yra labai paplitę.

Antropologiškai sunkiau yra išaiškinti moterų sužalojimus, kuriuos kai kurios Afrikos tautelės praktikuoja. Mes čia nesigilinsime, kurios anatomiškos kūno dalys yra paliečiamos. Be abejo, tokios moterų operacijos yra be galo žiaurios ir

labai pavojingos. Aiškinant šituos reiškinius, manoma, kad tie sužalojimai yra tų laikų liekanos, kada dar būdavo dievams aukojami žmonės. Paskui, civilizacijai besiplečiant, nebeaukodavo viso žmogaus, bet tik kurią nors jo kūno dalį, kuri simboliškai reikšdavo visą kūną arba žmogaus giminę. Tokiu būdu prieinama prie pačios giliausios minties, t. y. prie aukos (sacrificium), kai žmonės aukojasi dievybei. Ir krikščionybėje, pačioje aukščiausioje religijos formoje, pats Dievo Sūnus pasiaukėjo už žmones, išliedamas už juos savo kraują.

Bibliografija: A. B. Arnold, Circumcision, N. Y. Medical Journal, 1886, 43, 173-179. Charles J. Brim, Medicine in the Bible Pentateuch (Torah), Froben Press, N. Y., 1936. P. C. Remondino, History of Circumcision from the Earliest Times to the Present, F. A. Davis Publ., London, 1891.

J. Venckus, S. J.

DORA IR ŪKINIAI REIKALAVIMAI

Nuo seniau ar naujai įsikūrus Amerikoje ar kitur, noris Tau, mielas tautiet, geriau įsitaisyti, šiek tiek pinigų susikalti, savarankišką gyvenimą ar kokį biznesį susikurti. Ir galimybių — švarių ir mažiau švarių — netrūksta. Ir niekas nevaržo, nes laisvė viskam! Ir niekam nereikia apyskaitos duoti. Užtat kyla pavojus taip pat ir prieš savo sąžinę ir prieš Dievą jokios apyskaitos neduoti. Kyla pagunda pasinaudoti tomis galimybėmis, tvarkyti savo finansinius, ūkinius reikalus, visiškai nesiskaitant su doros dėsniais, tuo labiau, kad ir kiti panašiai elgiasi. Tu gal nekartą pagalvoji, kad tų dėsnų laikantis, būtų sunku ūkiškai prasiimti, konkurencijoje atsilaikyti. Pagaliau Tau atrodo, kad nėra tokių doros dėsnų, kuriuos galėtum tuo atveju pritaikyti, nors mintimis perleki visą savo doros kodeksą. O vis dėlto Tu norėtum

turėti švarią sąžinę bei Dievo palaimą taip pat ir šiuose ūkiniuose reikaluose. Taigi, čia ir noriu Tau padėti susivokti, kaip suderinti ūkinius klausimus su doros reikalavimais.

Ūkinė santvarka — žmonių padaras

Ūkiniuose reikaluose daug kas nepaiso doros dėsnų arba net tvirtina (liberalai), jog ūkiškasis gyvenimas nepriklauso nuo doros įstatymų, jog reikia pripažinti, anot ekonomisto Sombarto, tas ūkinio gyvenimo formas, kurios yra ekonomiškai pajėgios ir našios. Tačiau kiekvienas, sveikai galvojęs, supras, kad tai yra prasilenkimas su tikrove.

Ūkinis gyvenimas nevyksta kur nors žvaigždynuose. Tik žvaigždės ir dangaus kūnai yra tvarkomi pagal mechanikos dėsnius, į kuriuos žmonės neturi jokios įtakos. Ūkinis gyvenimas vyksta

žemėje. Ekonomija yra laisvų žmonių veikimas, siekias kiek galima tobulesnio medžiaginių reikalų pagerinimo turimais turtais. Ūkinė krašto santvarka yra pačių žmonių sukurtas veikalas. Visi laisvojo žmogaus veiksmai yra tvarkomi pagal normas, kurios jo neverčia nepakeičiamu cheminių ar fizinių įstatymų būtinumu, bet tik įpareigojančiu privalomumu. Nors šios normos reiškia spaudimą bei saistymą, bet palieka žmogaus valią visiškai laisvą. Todėl visi laisvi, sąmoningi žmogaus veiksmai, — o tokie yra ir ūkiškieji veiksmai — gali ir turi paklusti šioms įpareigojančioms normoms arba, kitais žodžiais tariant, doros dėsniams. Doros įstatymų jie yra sprendžiami ir teisiami pagal tai, ar jie sutinka su objektyvios tikrovės santvarka ir žmogaus prigimtimi ar eina prieš ją.

Laisvė ir ekonomija

Gal pasakysi, kad ūkinių gėrybių gamyboje dalyvauja ne tik laisvasis žmogus, bet ir gamta: žemė, saulė, oras. Žmogus turi būtinai patenkinti savo gyvybinius reikalavimus. Iš dalies ir tiesą sakai. Tikrai šie veiksniai priklauso ir nuo fizinių dėsnių. Bet, pavyzdžiui, nors žmogų ir riša vadinamojo mažėjančio žemės našumo įstatymas, jis gali savo darbu ir įvairiomis priemonėmis daug ką pakeisti ar išplėsti savo veiklą dar į mažai kultivuotus ar visai nedirbamus plotus. Tas pat ir su ekonominiu paklausos ir pasiūlos įstatymu. Jis neverčia žmogaus fiziniu būtinumu, nes, pav., jei kvietinės duonos pasiūla tiek menka, jog žmogus arba visai jos negauna ar nepajėgia įpirkti, tai gali maitintis rugine, miežine duona arba net visai kitu maistu ją pakeisti. Taigi, ir ekonominiai įstatymai turi tik moralinį priverčiamumą bei tikrumą. Taigi, jie neatima žmogui laisvės ir atsakomingumo. Užtat kiekvienas ūkinis žmonių veikimas gali ir turi būti dorinių dėsnių saistomas. Dabar tai pripažįsta ir žymūs ekonominių mokslų šulai: Keynes, J. Marchal, A. Weber.

Ar pateisinami prieštaravimai?

Ne, nes negali būti tarp doros ir ekonominių įstatymų gilesnio esminio prieštaravimo. Juk doros dėsniai nėra kažkieno taip sau išgalvoti ar kažkieno — kad ir Dievo — savavališkai užmesti žmonėms. Jie išplaukia iš žmogaus prigimties ir jam tarnauja pasiekti savo tikslą bei nustatyti šiam tikslui tarnaujančias priemones. Šie dėsniai yra arba protu išskaitomi arba žmogaus sąžinės, Dievo ar kurios teisėtos vyresnybės mums paskelbti. Lygiai taip ir ekonominiai įstatymai yra ir tegali būti iš tos pačios žmogaus ir daiktų prigimties bei jų tarpusavio santykių nustatomi ir iš jų išskaitomi. Užtat kas tarnauja žmogaus ūkiniam gerbūviui, tas galų gale tarnauja ir doriniam jo pakėlimui bei paskutiniam tikslui pasiekti, jei tik ekonominis gerbūvis nesuprantamas vien tik kaip akimirksnio nauda!

Vyksta tarp ekonomijos ir doros susikirtimai išaiškinami arba kaip žmonių blogumo ir egoizmo apraiškos arba, kad ekonomistų paskelbti “moksliški patvirtintieji ekonominiai įstatymai” buvo tik nepagrįstos hipotezės, prileidimai, schemas, modeliai, idealiniai tipai (M. Weber), neaprepią visos tikrovės. O gal ir doros dėsniai buvo per bendrai statomi, nepritaikyti naujoms ūkinio gyvenimo sąlygoms, pav., anksčiau vyravęs palūkanų neleistinumas.

Vergystė ar savarankiškumas?

Gal Tu, mielas skaitytojai, susidarei sau išpūdį, jog visą ūkinį gyvenimą tvarko, ar bent turėtų tvarkyti, vien tik doros dėsniai; ekonominiai įstatymai yra tik antraeilis dalykas. To aš visai netvirtinau. Tik sakiau, kad ūkiškų gėrybių gamyboje, kur tik prisideda laisvo žmogaus veikimas — o tai yra mūsų laikais visoje gamyboje — turi būti atsižvelgiama ir į doros dėsnius. Juk žmogus gali gerai ar blogai veikti, savo veiksmu gero ar blogo tikslo siekti. Bet kokios priemonės tam veiksmui pasirinkti, kaip ūki-

nių gėrybių gamybą organizuoti, kokių prekių pirktis — tai moko ne doros dėsniai, o ekonominiai įstatymai. Visa tai yra tvarkytina pagal ūkinio tikslingumo normas ir pagal reikalingumo saiką. Čia ūkinė sritis yra autonomiška, savarankiška. Čia ūkinio tikslingumo normos yra aukščiausios ir paskutinės, kurių negalima į kitas suvesti. Bet ūkinė sritis, rūpindamasi medžiaginiaus žmogaus reikalais, turi derintis su kitomis žmogiškojo gyvenimo sritimis bei tarnauti paskutiniam žmogaus tikslui — Dievo garbinimui. Taip pat ir šią sritį tvarką ekonominiai įstatymai turi būti derinami su kitų sričių įstatymais ir ypatingai su doros dėsniais, kurie yra absoliutiški, galutiniai ir aukščiausi.

Dabar, tur būt, bus aišku, kodėl katalikų socialinis mokslas pripažįsta ūkinio gyvenimo savarankiškumą, ūkinę sritį laiko pilnai autonomine, bet jos nelaiko absoliutiškai nepriklausoma, suverenine respublika. Todėl katalikai nepritaria nei liberalams, norintiems ūkinę sritį padaryti nuo niekieno nepriklausomą ir tokiu būdu privedusiems žmoniją prie dabartinio chaoso, proletarizmo ir vergavimo kapitalui; nei socialistams, komunistams bei įvairaus plauko fašistams, visiškai panaikinantiems ūkio savarankiškumą, o drauge ir žmogaus laisvę ir pavėrciantiems žmogų valstybės vergu.

Išvados

Gal Tau, brangusis skaitytojau, buvo nelengva suprasti šiuos teoretiskus samprotavimus, bet dabar bus lengviau suprasti iš jų plaukiančias išvadas. Štai jos:

1. Ūkinis gyvenimas bei ūkiniai reikalai turi tarnauti aukščiausiam žmogaus tikslui, į kurį viskam kelius rodo doros dėsniai.
2. Apžvelgdami visą žmogiškojo gyvenimo plotį, jie išpeja ar draudžia, kai ūkiniai keliai veda žmogų nuo paskutinio tikslo ir eina prieš jo prigimtį. Tai yra neigiamieji doros įsakymai.
3. Jie rodo (teigiamomis normomis) tik

didžiuosius kelius, kuriais turi eiti ūkinių priemonių pagalba; mažuosius kelius turi nurodyti dorovės dukra — ūkinė arba ekonominė etika, pasiremddama ekonomijos mokslų daviniais.

4. Kelelį iš savo namų, sodybos ar verslo vietės turi pats savarankiškai susirasti, naudodamasis savo ūkine nuovoka, savo užsiėmimo profesine etika ir sąžinės balsu.

Tik pats žmogus savarankiškai gali spręsti, ar dabartinėje būkleje šis jo ūkinis veiksmas yra doras ar ne. Užtat yra labai svarbu pažinti Kat. Bažnyčios socialinį mokslą, skaitant popiežių enciklikas ir atitinkamas knygas bei straipsnius, susipažinti su savo darbo ar profesijos ūkiniais ir doroviniaus pagrindais ir susiformuoti teisingą sąžinę. Ji turėtų būti ne per plati, bet ir ne per siaura, kuri yra taip būdinga mums lietuviams. Mat, Lietuvoje buvo susidariusi žydiškojo pirkliavimo akivaizdoje nuomonė, kad prekyba nėra visiškai doras amatas. Karo metais pergyventa spekuliacija daug kam šį išpūdį dar labiau sustiprino.

Be abejo, kiekvienam tenka pergyventi doros ir ūkinių reikalavimų susikirtimų. Tų susikirtimų priežastis dažnai yra dabartinė neteisinga ūkinė santvarka, netvarkoma konkurencija. Atskiras žmogus čia beveik nieko arba labai maža gali padaryti. Tenka protingai prisitaikyti, nepažeidžiant savo sąžinės. Tačiau mes nesutinkame, kad tokia padėtis ar santvarka yra nepakeičiama. Reikia prieš ją veikti spaudoje, susirinkimuose, draugijose. Ir mes lietuviai čia turėtume pasižymėti, kaip pasižymėjome kovoje prieš komunizmą. Savo darbu ir pavyzdžiu turėtume prisidėti prie naujos santvarkos sukūrimo. Jei ekonominė sritis neprasilenksi su doros dėsniais, Tavo sąžinė bus rami, teikianti Tau pačiam džiaugsmo, bet ir kitiems busi šviesus pavyzdys. Tai bus Tavo svarbus įnašas į Tėvynės ir žmonijos išlaisvinimo kovą.

P. Daugintis, S. J.

“L. L.” galima užsisakyti arba atnaujinti prenumeratą pas šiuos platintojus:

- Chicago, Ill.** — J. Jonikas, 6904 S. Talman Ave.; A. Valavičius, 5827 S. Claremont Ave., (Marquette Parke prie bažnyčios) ; B. Brazdžionis, 4416 S. Hermitage Ave., (Prie Šv. Kryžiaus bažnyčios).
- Cicero, Ill.** — Vyt. Rūbas, 1445 S. 50th Ave. ir spaudos kioske.
- East Chicago, Ind.** — E. Vilutis, 3808 Alder St., (Prie parapijos bažnyčios).
- Boston, Mass.** — Rev. J. Klimas, 50 W. 6th St., prie bažnyčios spaudos kioske ir “Žiburio” knygyne, 333 E St.
- Brockton, Mass.** — K. Keblinskienė, 31 Farrington St.
- Kalifornijoje** — St. Damulis, 1726 N. Western Avė., Hollywood; V. Prižgintas, 2704 St. George St., Los Angeles.
- Baltimore, Md.** — K. Bradūnas, 1325 Glyndon Avė.
- Brooklyn, N. Y.** — J. Sodaitis “Gabija”, 340 Union Avė.; Rev. V. Pikturna, 213 S. 4th St.
- Cleveland, Ohio** — V. Rocevičius, 7117 Lawnview St., spaudos kioskas.
- Detroit, Mich.** — Vl. Pauža, 9124 Quincy Avė.
- Dorchester, Mass.** — D. Giedraitis, 1615 Dorchester Avė.
- Rochester, N. Y.** — A. Sabaliauskas, 251 Alphonse St.
- Amsterdam, N. Y.** — J. Čyvas, 306 E. Main St.
- Philadelphia, Pa.** — Rev. St. Raila, 324 Wharton St.
- Waterbury, Conn.** — A. Paliulis, 159 Washington Ave.
- Worcester, Mass.** — E. Pauliukonienė, 9 Aetna St.
- Montreal, Que.** — Aušros Vartų parapijos spaudos kioske.
- Toronto, Ont.** — V. Aušrotas, 263 Havelock St.
- Hamilton, Ont.** — J. Pleinys, 113 Cannon St. E.

Kituose kraštuose prašome kreiptis į mūsų įgaliotinius, kurių adresus: pernai pranešėme.

Jeigu dar neskaitai, tai tuoj užsiprenumeruok Tėvų Jėzuitų leidžiamą mėnesinį žurnalą

ŽVAIGŽDĖ

Nuo šių metų jos Redakcija ir Administracija yra perkelta Čikagą. Redaguoja uolus “Laiškų Lietuviams” bendradarbis Tėvas Jonas Kidykas, S. J.

“Žvaigždė” yra Maldos Apaštalavimo organas. Jos ypatingas tikslas paprastu ir visiems suprantamu būdu skleisti tarp lietuvių Jėzaus Širdies garbinimą. Kaina metams tik du doleriai.

Adresas: “žvaigždė”, 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.

VISI Į "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" PLATINIMO VAJŲ!

Nuo 1952 m. sausio mėn. 1 d. iki liepos mėn. 15 d. vyksta "L. L." platinimo vajas. Trys platintojai, surinkę daugiausia užsimokėjusių skaitytojų, gaus šias dovanas:

pirmas — 150 dolerių,
antras — 100 dolerių,
trečias — 50 dolerių.

Be to, keturios dovanos, po 25 dol. kiekviena, burtų keliu teks kitiems platintojams.

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" Administracija nuoširdžiai dėkoja vajaus premijų fundatoriams:

1. Žinomam Čikagos gydytojui Dr. Zenonui Danilevičiui (Rezid. 3241 W. 66th Pl.; ligonius priima: 10748 S. Michigan Avė., tel. Waterfall 8-3060), aukojusiam 200 dol.

2. Ponui B. Palutsis, 6914 S. Campbell Avė., aukojusiam 50 dol.

3. Aukojusiems po 25 dolerius:

P. Aleksui Dargiui, 2425 W. Marquette Rd. (Vaistinė ir smulkių prekių krautuvė);

P. Juozui Mozeriui, 3236 S. Halsted St. (Taupymo ir skolinimo bendrovė);
Roosevelt Furniture Company, Inc., 2310 W. Roosevelt Rd. (Baldai, kilimai).

SĄLYGOS:

1. Platintoju skaitomas, kas suranda bent penkis naujus skaitytojus.

2. Už kiekvieną naują skaitytoją ar penkis senų skaitytojų prenumeratos atnaujinimus platintojui užskaitoma po vieną tašką. Kiek platintojas surinks taškų, tiek gaus bilietų 25 dol. dovanai laimėti.

3. Kiekvienas platintojas galės laimėti tik vieną dovaną.

4. Platintojams, kurie praėjusiais metais gaudavo didesnę "L. L." skaičių (nemažiau penkis egzempliorius) savo vardu, atnaujinant prenumeratas, užskaitoma po vieną tašką už penkis senus skaitytojus ir po vieną tašką už kiekvieną naują.

"L. L." prenumerata Amerikoje ir visuose kituose kraštuose tik vienas doleris metams.

Adresas:

"Laiškai Lietuviams", 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois.